

יד מהרש"א

מסכת בבא בתרא

פרק השותפין

דף ב. עד דף טז:

יח' אלול תשע"ד

© Yechezkel Folger 2014

מפתח

דף ב.	4
תד"ה השותפין	4
תד"ה בגויל	5
תד"ה לפיכך וא"ד אפילו נפל וא"ד אבל בבקעה	6
דף ב:	11
תד"ה הוה אמינא במסיפס בעלמא	11
תד"ה נפל שאני	14
דף ג.	16
תד"ה מאי קמ"ל	16
דף ג:	22
גמרא מאי בינייהו	22
תד"ה הג"ה בי קייטא	22
דף ד.	24
תוספות ד"ה הכי קתני	24
דף ד:	26
גמרא לא צריכא	26
רש"י ד"ה המקיף את חבירו	27
רש"י ד"ה אימא סיפא	28
תד"ה שני' ושלשית לא	30
דף ה.	32
תד"ה ואי לא דאיננא לך	32
תד"ה ד' לצלא	34
דף ה:	35
תד"ה כי היכי דלא ליטרדן	35
תד"ה אילימא	37
תד"ה ואפילו מיתמי	40
דף ו.	45
תד"ה סומך לפלגא	45
דף ז.	45
תד"ה במסיפס	45
תוספות ד"ה ב' חצירות	45
תוספות ד"ה היינו הך	45
תד"ה א"ל בדידי	47
תד"ה והוא דקרו לי' בית כור	48
דף ז:	51
תד"ה ולא סולמות	51
דף ח. ודף ח:	52
תוספות ד"ה לפי קירוב וד"ה איפרא וד"ה יתיב רב יוסף	52
תד"ה אכפיל' לרב נתן	52
דף ט.	54
תד"ה אין פוחתין	54
בא"ד אבל אין לפרש ובא"ד שבת נותנין לו ובא"ד ואם תאמר	54
דף ט:	58
תד"ה דהא הסיט	58
דף יא:	59

תד"ה הכא אפשר.....	59
דף יב.....	59
תד"ה הכי גרס ר"ח.....	59
דף יב:.....	60
תד"ה מעלינן לי' כנכסי דבר מריון ובא"ד שהנגר.....	60
דף יג.....	68
תד"ה אית דינא.....	68
תד"ה כופין את רבו.....	70
תוספות בא"ד דאתי צד עבדות.....	71
דף יג:.....	72
תד"ה ואי ס"ד.....	72
דף יד.....	76
תד"ה שאם בא לחתוך.....	76
גמרא נשתיירו שם ב' טפחים שלא יהא ספר תורה נכנס בו כו' וגמרא רק לרבות שברי לוחות.....	77
גמרא רק לרבות.....	81
דף יד:.....	82
גמרא בתרי פושכי היכי יתיב.....	82
תד"ה בפורענות.....	82
דף טו.....	82
תד"ה ירמ' כתב ספרו.....	82
תוספות ד"ה איוב לא ה'.....	82
דף טו:.....	82
תוספות ד"ה בלעם.....	82
דף טז:.....	83
תוספות ד"ה ככוחלא.....	83

דף ב.

תד"ה השותפין

תוס' בד"ה השותפין כולה כו' מכדי תנא ממכות סליק מ"ש דקתני שבועות כו' עכ"ל ולא
ניחא להו למימר דלמ"ד כולה נזיקין חדא מסכתא פריך דשבועות ומכות מנזיקין הן משום
דסתמא דתלמודא ודאי למ"ד נמי דלא הוי חדא מסכת פריך הכי וק"ל:

תד"ה בגויל

בד"ה בגויל זה כו' ומיהו אם נהגו לעשות פחות מו' יעשה כו' עכ"ל והרא"ש כתב למעט נמי בפחות דמנהג גרוע הוא ולא אזלינן בתריה וראייתו מדלקמן דקאמרינן בגזית ד' אמות גובה אי הוה ה' טפחים קאי אי לא לא קאי כו' ע"ש ויש ליישב לדברי התוס' כמ"ש שם לקמן דה"ק דלא קאי כמשפט גזית כו' שיעמוד ימים רבים כו' וק"ל:

1) משנה

a) מקום שנהגו לבנות גויל גזית ... בונין הכל כמנהג המדינה

i) "גויל זה נותן ג' טפחים וזה נותן ג' טפחים"

ii) "גזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה"

2) רא"ש and תוספות

a) קשיא

i) Once the משנה says that הכל כמנהג המדינה why is a שיעור of טפחים relevant

3) תוספות of תירוצ

a) The כותל must be as wide as the מנהג or the שיעור – whichever is less

4) רא"ש of תירוצ

a) The כותל must be as wide as the שיעור – no matter what the מנהג is

b) What depends on the מנהג is only whether the כותל needs to be made of גויל or גזית or so on

c) Here's proof a כותל needs to be at least as wide as the שיעור

i) A משנה at דף ה. says that

(1) A כותל needs to be אמות ד' high

(2) and to support a כותל of this height the כותל needs to be 5 טפחים wide

ii) The גמרא at דף ג. explains that a כותל of גזית that's four אמות high can stand only if it's five טפחים wide

5) מהרש"א

a) שאלה

i) how does תוספות respond to this רא"י

b) תשובה

i) on ד"ה ארבע אמות at תוספות says that a מחיצה of גזית that's אמות ד' high needs to be 5 טפחים wide only if it's to be ימים רבים עומד

ii) Consistent with the תוספות at דף ג. here means that the שיעור for גזית is 5 טפחים but is less if the מנהג המדינה is that מחיצות גזית aren't built to be עומד ימים רבים

תד"ה לפיכך וא"ד אפילו נפל וא"ד אבל בבקעה

בד"ה לפיכך אם נפל כו' או משום דהקנו כו' וכגון דידוע לנו עדיין כו' וללישנא בתרא כו' עכ"ל ללישנא בתרא נמי צ"ל דהקנו זה לזה לעשות מחיצה כיון דאיירי מתני' באין בה דין חלוקה אלא דאין צ"ל דידוע לנו שהקנו זה לזה דהא כיון דכבר היה כאן מחיצה ע"כ דרצו אבל ללישנא קמא היה אפשר לומר דלא רצו אלא שאחד היה כונס בתוך שלו והיה בונה וע"כ צ"ל דידוע לנו כו' וק"ל:

בא"ד אפי' נפל לרשותא דחד מינייהו כיון דאין חזית לא כו' עכ"ל בפשיטות ה"מ להקשות דלא יועיל בנפל לרשותא דחד דשותפין לא קפדי כדמסיק בריש הבית והעליה כמ"ש לקמן ויש ליישב דלא אמרינן שותפין לא קפדי אהדדי אלא במלתא דידיעא דהוי לתרוייהו כמ"ש לקמן בפרש"י בשם ר"ת ודו"ק:

בא"ד אבל בבקעה אם שהו הרבה היה נאמן לומר שעשאה במגו כו' עכ"ל וליכא לאקשווי דא"כ הדרא קושיין לדוכתין מאי פריך לא יעשה חזית כו' הא צריך לעשות חזית שלא יפול לרשות אחר וישהה שם ויאמר שהוא עשאה די"ל דמשום כך חששא בעלמא ודאי דלא תקנו לעשות חזית דהא אכתי יכול לטעון לקוח הוא בידו וליכא תקנתא אלא שצריך ליזהר עצמו מלשהות שם אבניו והכא במתני' דינא אשמועינן בחצר דאף אם שהה הרבה אינו נאמן דהוי מיגו במקום עדים וק"ל:

1) הקדמה

- a) If a חצר is large enough to have a חלוקה either שותף can demand חלוקה
- b) If a חצר is too small to have a חלוקה there can be no חלוקה unless both שותפים agree by קנין to be מחלק the חצר
- c) If there is a חלוקה of a חצר
 - i) at a minimum there needs to be a מסיפס to mark the חלוקה
 - ii) and
 - (1) if היזק ראוי' שמי' היזק either שותף can demand that a כותל be built in place of the מסיפס
 - (2) If היזק ראוי' לאו שמי' היזק the מסיפס is enough and no כותל need be built unless both שותפים agree by קנין to build it

2) משנה

- a) שותפין שרצו לעשות מחיצה בונים את הכותל באמצע
- b) לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם

3) תוספות as explained by גמרא - גמרא

- a) The משנה deals with a חצר that has a חלוקה and holds that היזק ראוי' לאו שמי' היזק
- b) People still remember that the שותפים had originally agreed by קנין to build the כותל and
 - i) "לפיכך" – because of this agreement and קנין and the resulting חיוב to build a כותל together

- ii) אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם
- 4) תוספות as explained by גמרא – בתרא
 - a) Part 1
 - i) היזק ראי' שמי' היזק דין חלוקה and holds that the חצר has no חלוקה
 - ii) Although
 - (1) no one remembers that the שותפין had originally agreed by קנין to be מחלק the חצר
 - (2) the משנה assumes that they did so
 - iii) And
 - (1) היזק ראי' שמי' היזק because חלוקה was once there – "לפיכך" – the resulting חיוב to build a כותל
 - (2) אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם
 - b) Part 2
 - i) שאלה
 - (1) Why do we assume that the חצר שאין בה דין חלוקה in שותפין had agreed by קנין to make a חלוקה
 - ii) תשובה
 - (1) If there was no agreement and no קנין the כותל would never have been built
- 5) ד"ה לפיכך at מהרש"א
 - a) שאלה
 - i) For the לישנא קמא why is it necessary that people remember that the שותפין agreed by קנין to build the כותל
 - ii) Why isn't it enough proof that if there were no agreement the כותל would never have been built
 - b) תשובה
 - i) Since the חצר had a חלוקה דין and either שותף could have been מחלק the חצר it's possible that a שותף made this חלוקה and built the כותל himself on his half of the חצר
- 6) תוספות
 - a) הקדמה
 - i) It's משמע from the משנה that if there were no "לפיכך" – meaning that if the שותפין had no חיוב to build the כותל – the אבנים would belong to the שותף in whose רשות they fell
 - ii) Because this שותף – שמעון – has the טענה that he is a מוחזק while the other שותף – עליו הראי' – is a מוציא מחבירו – ראובן –
 - b) קשיא

- i) Even without "לפיכך" why don't we say that the אבנים belong to both שותפים – even if they fell in the רשות of שמעון
- ii) because
 - (1) neither שותף had set up a חזית to prove that he had built the כותל himself
 - (2) The case counts as a ספק
 - (3) And a ספק can be resolved by "וליהזי ברשותא דמאן קיימא" only in special cases
 - (a) where "ברשות אחד מהן נולד הספק" – the פרטים of the special case aren't relevant here
 - (b) Or where - as we'll see below – the items that are בספק are שוהה הרבה in one רשות
- c) תירוצ'
 - i) It's this קשיא that the גמרא has in mind when on ג. the גמרא asks that it's a של שניהם that the אבנים are פשיטות
 - ii) And this is what the גמרא means by its תירוצ'
 - (1) The משנה teaches the רבותא that the אבנים are של שניהם even if they were שוהה הרבה in the רשות of שמעון and מוציא מחבירו עליו הראי' applies
 - (2) And I might have thought that
 - (a) מוציא מחבירו עליו הראי' because of שהה הרבה based on נאמן is שמעון to say עשיתי and the ריעותא of why he put up no חזית is overcome
 - (b) Based on a מיגו that if he were lying he could have said
 - (i) It's correct that ראובן and I built the כותל together and that's why I didn't set up a חזית
 - (ii) But afterwards לקחתי – I bought the כותל
 - (c) And שמעון would have been זוכה with this טענה because of מוציא מחבירו עליו הראי' and to say לקחתי isn't a סתירה to his not having put up a חזית
 - iii) that קא משמע לן
 - (1) based on "לפיכך" and the התחייבות of both שותפין to build the כותל
 - (2) The מיגו of שמעון counts as a במקום עדים because אנן סהדי that שמעון wouldn't build the כותל himself without enforcing his right to have ראובן join him
- d) קשיא
 - i) Why is שמעון supported by מוציא מחבירו עליו הראי'
 - ii) In שותפין לא קפדי אהדדי the גמרא says that הבית והעלי' the גמרא
- e) תירוצ'

- i) For things that are **קפדי אהדדי** they are **שוהה זמן מרובה**
- 7) בקעה on תוספות המשך
- a) There is no **התחייבות** for שותפין to put up a כותל in a בקעה
- b) It follows that where neither שותף put up a חזית and אבנים were **שוהה זמן מרובה** in שמעון of רשות
- i) לקחתיו is **מיגו** to say עשיתי by way of נאמן שמעון
- ii) Because this **מיגו** isn't עדים במקום
- c) But where both שותפין put up a חזית and אבנים were **שוהה זמן מרובה** in the רשות of שמעון
- i) המוציא מחבירו עליו הראי' based on לקחתיו is נאמן שמעון
- ii) But he's not נאמן to say עשיתי – even with a **מיגו** - because the חזית each put up is absolute proof that both built the כותל together
- 8) בא"ד אפילו at מהרש"א
- a) קשיא
- i) At the point of the קשיא of תוספות before תוספות says the משנה deals with **שהה** זמן מרובה
- ii) Instead of asking
- (1) Even without "לפיכך" why don't we say that the אבנים belong to both שותפין – even if they fell in the רשות of שמעון
- (2) Because to resolve a ספק based on "וליהזי ברשותא דמאן קיימא" applies only where "ברשות אחד מהן נולד הספק"
- iii) Why doesn't תוספות ask more simply based on the גמרא in **הבית והעליי'** that
- (1) Even without "לפיכך" why don't we say that the אבנים belong to both שותפים – even if they fell in the רשות of שמעון – because **וליהזי ברשות דמאן** לא קפדי אהדדי who are שותפין קיימא doesn't apply
- b) תירוצ
- i) The rule of לא קפדי אהדדי applies only to things that were known to have been owned once by both שותפין
- ii) Now
- (1) תוספות in its קשיא deals with a טענה by שמעון that עשיתי so it can't be that it was **שניהם** של שניהם and it follows that קפדי אהדדי
- (2) but תוספות in its תירוצ
- (a) deals with whether שמעון would be נאמן if he says at first we put up the כותל together – so it's ידוע that the כותל was **שניהם** של – and then לקחתיו
- (1) and that's why תוספות needs to explain why the rule of לא קפדי שותפין isn't applied

2) גמרא

a) תוספות as explained by קשיא

- i) Why do both שותפין put up a חזית for a בקעה to prove that they built a כותל together
- ii) The same result of שניהם של אבנים would apply if nether puts up a חזית

3) בא"ד אבל בבקעה at מהרש"א

a) קשיא

i) We established that

(1) If both שותפין put up a חזית then שמעון can be זוכה only with a טענה of עשיתיו טענה of לקחתי but not with a טענה of עשיתיו

(2) But if the שותפין don't put up a חזית then שמעון is also נאמן to say עשיתיו

ii) So it's to the advantage of שותפין to each put up a חזית

b) תירוץ

i) Since – even if both put שותפין put up a חזית – שמעון would still be נאמן to say לקחתי

ii) the main remedy of a שותף in any case is to claim the אבנים before they're שותף רשות of the other שותף שווה זמן מרובה

דף ב:

תד"ה הוה אמינא במסיפס בעלמא

[דף ב עמוד ב] בד"ה ה"א במסיפס כו' דהיכי מצי למימר דה"א במסיפס הא שמעינן ליה מסיפא כו' עכ"ל ק"ק דאימא דאשמועינן הכא דבנין באמצע דכה"ג כתבו לקמן למ"ד פלוגתא דאיצטריך למתני הכא באמצע דסד"א דאין לו לבנות בחלקו אלא לסייעו בבנין הכותל ונ"ל דאפשר דדוקא לגבי כותל משום היזק ראייה ה"א הכי דאין לו לבנות בחלקו בשביל היזק ראיית חבירו אבל הכא גבי מסיפס דאינו אלא משום דנתפס כגנב פשיטא הוא דבונה באמצע על מקום שניהם ולמאי שפירשו התוספות לקמן דחולקין משמע באמצע ניחא טפי דה"נ הכא הא תני יחלוקו וק"ל:

1) משנה

a) השותפין שרצו לעשות מחיצה בונים את הכותל באמצע

2) גמרא

a) לישנא קמא

i) The משנה deals with a חצר where either שותף can demand חלוקה of the חצר

ii) when the משנה says "מחיצה" רצו לעשות the משנה means that after a חלוקה the חותל agreed by קנין to build a

iii) since without this agreement שותפין needn't build a חותל at all even once they've divided their חצר because היזק ראי' לאו שמי' היזק

b) קשיא

i) instead of saying that שותפין who agree to make a מחיצה must build a חותל

ii) the משנה should have said

(1) שותפין who agree to make a מחיצה must build אותו

(2) Where אותו refers back to "מחיצה" that for this לשון means חותל

c) רש"י according to תירוצו

i) if the משנה were to say "אותו" I might mistakenly have thought that

(1) מחיצה means a בעלמא מסיפס

(2) the משנה deals with a חלוקה בה דין חלוקה חצר שאין and holds that היזק ראי' לאו שמי' היזק

(3) and the משנה teaches that

(a) חצר שאין בה דין חלוקה can by קנין agree to divide

(b) And if they do divide the חצר

(i) although

1. they needn't build a חותל since היזק ראי' לאו שמי' היזק

2. they do need to build a מסיפס to mark off the new division

3) תוספות

a) רש"י on the שיטה of קשיא

i) why might we have thought that our משנה needs to teach that שותפין can agree to divide a חצר שאין בה דין חלוקה and that if they do they need to build a מסיפס

ii) when

(1) we already know from a משנה at דף יא. that שותפין can agree to divide a חצר that otherwise has no חלוקה

(2) And it's a פשיטות that once a חצר is divided either שותף can demand that there be a מסיפס to mark off the חלוקה

4) מהרש"א

a) תוספות on the קשיא of קשיא

i) you're right that I'd know without our משנה that either שותף can demand a מסיפס

ii) but I'd say that the משנה here is needed to teach that the מסיפס must be placed באמצע – on the boundary of the חלוקה

b) here's proof

i) תד"ה בונין את הכותל באמצע in תוספות suggests that

(1) for the מ"ד that היזק רא'י שמי' היזק

(2) our משנה needs to teach that the כותל is built באמצע

(3) Because otherwise we might have thought that

(a) Although a שותף can demand that the other שותף share the expense of building a כותל to protect against היזק רא'י

(b) The first שותף can't demand that it be built on joint property at the boundary

c) Two תירוצים

i) First תירוצ

(1) Don't compare

(a) a כותל for the לשון that היזק רא'י שמי' היזק

(b) to מסיפס for the לשון that היזק רא'י לאו שמי' היזק

(2) Unlike a כותל that's built to protect against היזק רא'י and that protects just as well if it's built at the edge of the property of one שותף

(3) a מסיפס that's built to mark a boundary against trespassers – כדי שיהא נתפס – won't mark off all trespassing unless it's built precisely on the boundary

ii) Second תירוצ

- (1) The word חולקין implies a precise split
- (2) Our משנה that doesn't use the word "חולקין" and that's why we might not have known "באמצע" if the משנה didn't say באמצע
- (3) But
 - (a) the משנה at דף יא. that says שותפין can agree to be חולק a חצר that otherwise has no חלוקה דין חלוקה and that implies that there needs to be a חלוקה מסיפס to mark off the חלוקה
 - (b) also implies that the מסיפס needs to be built on the precise boundary of the חלוקה

תד"ה נפל שאני

בד"ה נפל שאני שהורגלו לעשות דבר הצנוע בחצר כו' עכ"ל ולא ניתחא להו כפרש"י דהא מדנפל והיה שם כבר כותל אינו מוכרח שנתרצו כבר בכותל דאימא כיון דיש בו דין חלוקה הא' הכניס בתוך שלו ולא דמי לנפל דקתני במתני' דכיון דקתני בה רצו מעיקרא יש לנו לומר דנפל ועדיין אנו זוכרים שהקנו זה לזה כמ"ש התוס' לעיל אבל הכא לא קתני בה רצו וק"ל:

- 1) דף ה. at משנה
a) השותפין שרצו לעשות מחיצה בונים את הכותל באמצע
b) לפיכך אם נפל הכותל והאבנים של שניהם
- 2) גמרא
a) לישנא קמא
i) The משנה deals with a חלוקה where either שותף can demand חצר of the חצר
ii) when the משנה says רצו לעשות מחיצה the משנה means that after a חלוקה the חצר agreed by קנין to build a כותל
iii) Because
(1) without this agreement to build a כותל and a קנין to make it binding
(2) חצר needn't build a כותל at all even once they've divided their חצר
(3) because היזק ראי' לאו שמ' היזק
- 3) ד"ה לפיכך at דף ב. at תוספות
a) The שותפין belong to both אבנים because people still remember that they originally agreed by קנין to build the כותל
- 4) דף ה. at משנה
a) כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו
- 5) גמרא here
a) לישנא קמא to קשיא
i) Since היזק ראי' לאו שמ' היזק why must the שותפין rebuild the כותל
b) תירוצ'
i) נפל שאני
- 6) "נפל שאני" of ביאור – רש"י
a) the שותפין originally agreed to build the כותל that was נופל and this agreement continues in effect
- 7) explains "נפל שאני" differently תוספות
- 8) מהרש"א

- a) שאלה
 - i) why does תוספות disagree with רש"י
- b) תשובה
 - i) תוספות says that in a חלוקה שיש בה דין חלוקה it's not necessarily so that the שותפין agreed to build the first כותל together
 - ii) because maybe one שותף was מחלק the חצר and built the כותל on his own שותף without agreement of the other שותף
- c) רש"י on תוספות of קשיא to the קשיא
 - i) To answer the קשיא of תוספות say that the משנה at דף ה. – the same as the משנה at דף ב. – deals with where people remember that the שותפין initially agreed by קנין to build the כותל
- d) תירוץ
 - i) דף ב. at משנה the
 - (1) refers to רצו which means they agreed to build the כותל
 - (2) so we can extend this and say that the משנה at דף ב. deals with where people still remember this agreement later when the כותל is נופל
 - ii) דף ה. at משנה the doesn't refer to רצו

דף ג.

תד"ה מאי קמ"ל

[דף ג עמוד א] בד"ה מאי קמ"ל כו' אף על גב דקמ"ל דשמיה היזק כו' ביש בה דין חלוקה אף על גב דלא רצו פלגי ותימא כו' עכ"ל כצ"ל ופי' לדבריהם דודאי מהך מתני' דבזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מכאן יחלוקו ליכא לאוכוחי דשמיה היזק דא"כ אדמקשה הכא תנינא לפרוך לעיל להאי לישנא דלא שמיה היזק אלא דהך מתניתין אף לפי סברת המקשה דלא ידע דאיירי במסיפס גרוע מ"מ הוה ידע דמצי איירי יחלוקו במסיפס גויל וגזית מלא חלונות כמ"ש התוס' לעיל ולזה כתבו התוספות אף על גב דאיכא למימר דמתניתין דהכא אשמעינן דשמיה היזק והך מלתא הא לא אשמעינן ליה מהך דהתם כמ"ש דאיכא לאוקמי במלא חלונות ותירצו דה"פ והכי פריך דאי בעי לאשמעינן הך מלתא דשמיה היזק לישמענין ליה ביש בה דין חלוקה אף על גב דלא רצו אלא ע"כ דלא בא לאשמעינן עיקר מלתא במתני' אלא הך מלתא דכי רצו פלגי בע"כ ולא אמרי' דלא הוי אלא קנין דברים וכדמסיק לקמן ואהא פריך דהך מלתא תנינא בסיפא בזמן ששניהם רוצים כו' ומשני דאי ממתני' דהתם ה"א דכי רצו פלגי במסיפס של קנים תקועים בארץ קמ"ל הכא דבעינן כותל גמורה כמנהג המדינה בגויל וגזית כו' ואהא הקשו התוס' דאכתי מאי פריך מעיקרא דאימא שפיר דקמ"ל דשמיה היזק באין בה דין חלוקה דלא נימא ע"מ לעשות גודא כו' אך יש לדקדק לתמיהתם דהך סברא דע"מ לעשות גודא לא איתרצאי שפירשו לעיל הוא מכח תמיהת ר"י דלעיל והשתא הא אין מקום לתמיהת ר"י דהא קושטא הוא דתלמודא מסיק הכא דלא אתא כלל לאשמעינן דשמיה היזק אלא דאשמעינן דרצו פלגי בע"כ אף לעשות גודא ולא סגי במסיפס ובמקצת גמרות הגיהו במקום ותימא ותירץ ור"ל דקושטא הוא דהמתרץ השיב כתירוץ ר"י דלעיל וצ"ל לפ"ז שגם כל זה לא היה בנוסחת גמרא דר"י שהרי תמיהתו ותירוץו הוא בעצמה קרובה לקושיית התלמוד ותירוץו הכא ולפי שראיתי שרבו הגהות ופירושים כאן בדברי התוס' הארכתי בזה קצת כי הדברים כמ"ש ברורים הם בלי גמגום ודו"ק:

1) First הקדמה

a) סוגיא in this

i) גזית "כותל" means a wall that has no חלונות – for example a wall of גזית

ii) "מסיפס" means either

(1) חלונות that differs from a כותל only because the מסיפס has גזית של

(2) חלונות that has no מסיפס גרוע של קנים

2) Second הקדמה

a) חלוקה can force שיש בה דין חלוקה In a

b) חלוקה for there to be a קנין need to agree שותפין both חצר שאין בה דין חלוקה In a

3) Third הקדמה

a) If היזק ראי' שמי' היזק

- i) the היזק ראי' – and חלונות that this כותל must have no חלונות
- 4) Fourth הקדמה
 - a) Even if היזק ראי' לאו שמ' היזק there needs to be a מחיצה to mark the boundary of a חלוקה
 - b) we'll discuss below what kind of מחיצה is needed for this purpose
- 5) Fifth הקדמה
 - a) דף ב. at משנה
 - i) השותפין שרצו לעשות מחיצה בונים את הכותל באמצע
 - ii) הכל כמנהג המדינה
- 6) Sixth הקדמה
 - a) לישנא קמא
 - i) The משנה deals with a חצר that has a חלוקה דין where either שותף can force a חלוקה
 - ii) "רצו לעשות מחיצה" means the שותפין agreed by קנין to build a כותל because without this agreement by קנין there's no חיוב to build a כותל because היזק ראי' לאו שמ' היזק
 - iii) The משנה teaches the רבנן that this קנין doesn't count as בעלמא because "קנו ברוחות" – the meaning of קנו ברוחות isn't relevant here
 - b) לישנא בתרא
 - i) The משנה deals with a חצר that has no חלוקה דין
 - ii) "רצו לעשות מחיצה" means the שותפין agreed by קנין to divide the חצר
 - iii) And once the חצר is divided the שותפין need to build a כותל because היזק ראי' שמ' היזק
- 7) Seventh הקדמה
 - a) דף יא. at משנה
 - i) "בזמן ששניהן רוצין אפילו כשאין בחצר דין חלוקה יחלוקו"
- 8) גמרא
 - a) לישנא בתרא ר' יוחנן agrees with
 - b) לישנא בתרא ר' יוחנן to קשיא
 - i) Why does the משנה at דף ב. need to teach that if רצו חולקין
 - ii) דף יא. – we already know this from the משנה at תנינא
- 9) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) תנינא of קשיא to קשיא
 - i) Say that

- (1) the משנה at דף ב. is needed to teach that חצר need to build a כותל because היזק שמי' היזק
- (2) and the משנה at דף יא. doesn't teach this דין
- b) שאלה
- i) Why does תוספות in its קשיא assume the גמרא doesn't derive this דין also from the משנה at דף יא.
- c) תשובה
- i) Because it must be that from the משנה at דף יא. we can't derive that היזק ראי' שמי' היזק
- ii) Since otherwise
- (1) Instead of basing a קשיא of תנינא from the משנה at דף יא. and ר' יוחנן to דף יא. at משנה בתרא
- (2) The גמרא should have asked the more serious קשיא קמא to לישנא קמא that the היזק ראי' שמי' היזק at משנה דף יא. holds that
- d) שאלה
- i) Why in fact don't we derive from the משנה at דף יא. that היזק ראי' שמי' היזק
- ii) After all it's a פשיטות that after a חלוקה that there needs to be some גודא that marks the boundary of the חלוקה
- iii) And at this שלב of the סוגיא we haven't yet realized that a קנים של מסיפס גרוע – that doesn't protect against היזק ראי' – isn't enough to serve as this גודא
- e) תשובה
- i) Even at this early part of the סוגיא we realize that the גודא can be a מסיפס גויל' that's מלא חלונות וגזית and doesn't protect against היזק ראי'
- f) So the קשיא remains
- i) Why does the גמרא ask for ר' יוחנן קמא and לישנא קמא that the משנה at דף ב. is already תנינא
- ii) When the משנה at דף יא. doesn't prove that היזק ראי' שמי' היזק so it's left to the היזק ראי' שמי' היזק at דף ב. to teach that
- 10) תנינא asks גמרא to explain why – תוספות of המשך
- a) If the purpose of the משנה at דף ב. is to teach that היזק ראי' שמי' היזק
- b) the חצר שיש בה דין חלוקה where we can't be טועה and think that the purpose of the משנה is to teach for a חצר שאין בה דין חלוקה if there was an agreement by קנין
- c) So it must be that the purpose of the משנה is in fact only to teach for a חצר שאין בה דין חלוקה that there can still be חלוקה if there is agreement by קנין and the קנין isn't קנו ברוחות if קנין דברים בעלמא
- d) and the קשיא remains that this דין is already תנינא in the משנה at דף יא.

11) תנינא of קשיא to תירוצ – גמרא

- a) גמרא of לשון
 - i) "אי מהתם הוה אמינא אפילו פחות מכאן במסיפס בעלמא קמ"ל הכא כותל"
- b) תוספות in גרסא of תירוצ as understood by our
 - i) The חצר שאין בה דף ב. teaches that שותפין that agree by קנין to divide a חצר must build a חלוקה גזית כמנהג המדינה דין חלוקה מסיפס גרוע של קנים תקועים בארץ and it's not enough to set up a
 - ii) The חיצוק ראי' teaches nothing about משנה

12) מהרש"א of תוספות as explained by המשך

- a) תוספות of קשיא to הקדמה
 - i) Return to תנינא of קשיא as תוספות has just explained it
 - (1) If the purpose of the משנה at דף ב. is to teach that חיצוק ראי' שמי' חיצוק
 - (2) the חצר שיש בה דין חלוקה משנה should have taught this דין in a case of a חלוקה where we can't be טועה and think that the purpose of the משנה is to teach for a חצר שאין בה דין חלוקה there can still be חלוקה if there was an agreement by קנין
 - (3) So it must be that the purpose of the משנה is in fact only to teach for a חצר חיצוק ראי' שמי' חיצוק that there can still be חלוקה if there is agreement by קנין and the קנין isn't a בעלמא דברים if קנין ברוחות
 - (4) and the קשיא remains that this דין is already תנינא in the משנה at דף יא.
 - b) קשיא
 - i) Why doesn't the גמרא answer that the purpose of the משנה at דף ב. is in fact to teach that חיצוק ראי' שמי' חיצוק
 - ii) And
 - (1) the reason that the משנה sets out this דין in the case of a חצר שאין בה דין חלוקה
 - (2) is to teach that
 - (a) a חצר שאין בה דין חלוקה who agrees to do a חלוקה can't avoid making a כותל that protects against חיצוק ראי'
 - (b) by saying I agreed to do a חלוקה only on condition that I won't become מחויב to join in building a גודא – גודא על מנת לעשות גודא – לא איתרצאי

13) מהרש"א of המשך to הקדמה

- a) דף ב: at תוספות ד"ה וכיון
 - i) לישנא בתרא to ר"י of קשיא

(1) Why does the משנה deal with חלוקה בה דין חלוקה and if there's an agreement by קנין for חלוקה there's a חיוב to build a כותל because היזק ראי' שמי' היזק

(2) When the משנה could more simply have dealt with חלוקה בה דין חלוקה where there's no need for an agreement on חלוקה and once any שותף demands חלוקה the שותפין need to build a כותל to avoid היזק ראי'

ii) תירוץ

(1) The משנה teaches also that

(a) a חצר who agrees to do a חלוקה of a חלוקה בה דין חלוקה can't avoid making a כותל that protects against היזק ראי'

(b) by saying I agreed to do a חלוקה only on condition that I won't become "כי איתרצאי לחלוק אבל על מנת לעשות גודא – גודא to join in building a מחויב לא איתרצאי"

b) ר"י to קשיא

i) the גמרא at דף ג. has just established that the משנה teaches nothing at all about היזק ראי'

14) יש גורסין of שיטה – מהרש"א of המשך

a) סברא of תוספות actually relies on the סברא of תוספות in ד"ה וקא משמע לן at תוספות in יש גורסין as part of a תירוץ to the קשיא of תנינא that's different from the תירוץ of תוספות as we've explained it for our גרסא

i) Namely

(1) by its לשון "ל הכא כותל" - לשון (1)

(2) The גמרא means that

(a) the purpose of the משנה at דף ב. is in fact to teach that היזק ראי' שמי' היזק

(b) The משנה teaches this in a case of חלוקה בו דין חלוקה to teach also that a חצר who agrees to do a חלוקה of a חלוקה בה דין חלוקה can't later say "כי איתרצאי" and thereby avoid making a כותל that's מגין against היזק ראי' and instead join only in making a מסיפס that has חלונות

b) now

i) the קשיא of ר"י is certainly understandable for the שיטה of יש גורסין that holds that the משנה at דף ב. teaches that היזק ראי' שמי' היזק

ii) but we still need to explain that ר"י had a נוסח in the סוגיא that's different from ours

iii) Because ר"י wouldn't himself set out a קשיא and תירוץ that are "קרובין" to the גמרא and תירוץ of the קשיא

c) uses the word "קרובין" and doesn't say "דומין ממש" because מהרש"א

i) The קשיא of the גמרא is תנינא in the משנה at דף יא.

- ii) While the קשיא of ר"י is why the משנה at ב. דף needs to teach the דין of ראי' היזק
חצר שאין בה דין חלוקה in a

דף ג:

גמרא מאי בינייהו

[דף ג עמוד ב] בגמרא מאי בינייהו איכא דאיתא דוכתא לצלויי מרימר כו' כצ"ל כנראה מדברי התוס' וק"ל:

תד"ה הג"ה בי קייטא

תוס' בד"ה הג"ה בי קייטא ובי סיתווא הוי כמו איכא תיוהא ושרי עכ"ל הס"ד לפי הג"ה זו מקום אחד היה דבסיתווא התחילו לסתור אותו ולעשותו בי קייטא לקייטא ובקייטא התחילו סותרין אותו לעשותו בי סיתווא לסיתווא ושרי לכולי לישנא דהוי כמו תיוהא מחמת קור וחום וק"ל:

בהג"ה ואם ב' בתי כנסיות היו ב' מקומות כו' עכ"ל ההג"ה זו אינה לדעת הרא"ש שכתב דמרימר ומר זוטרא סברי משום צלויי אלא כדעת האחרונים שכתב הר"ן דמרימר ומר זוטרא נמי חיישי לפשיעותא דמדמסיק תלמודא בעיא דרבינא כו' ש"מ הכי נמי ס"ל כו' ע"ש והשתא כתבו דאם נפרש שלא כהג"ה הראשונה שהיה במקום אחד אלא שהיו בב' מקומות שהיה להם ב"ה דקייטא וב"ה דסיתווא דהשתא לא היה תיוהא מקור וחום צ"ל דחזו להן בקוע ותיוהא ולכך לא חשו לפשיעותא א"נ כיון דיש שם ב"ה אחר אין לחוש כו' אפי' ללישנא דפשיעותא והא דקאמר דאיכא דוכתא לצלויי כו' ואפ"ה חיישי לפשיעותא היינו באין שם ב"ה אלא דוכתא אחרת אבל ביש שם ב"ה אחר אין לחוש אפי' ללישנא דפשיעותא ודו"ק:

1) מהרש"א of גרסא according to the גמרא

a) לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי

i) Because we're חייש either

(1) that the replacement might not be built – משום פשיעותא

(2) when the first בית הכנסת was destroyed – משום צלויי – that there might not be a תפלה

b) מאי בינייהו דאיכא דוכתא לצלויי

c) would destroy and rebuild their summer בית הכנסת in the winter and מר זוטרא and מרימר – and they would destroy and rebuild their winter בית הכנסת in the summer

2) מהרש"א as explained by הג"ה בתוספות

a) מר זוטרא and מרימר of שיטה to understand the מהלכים There are two possible

i) First מהלך

(1) there was only one בית הכנסת that was destroyed and rebuilt every summer for winter and every winter for summer

(a) the winter cold didn't allow the summer format of the בית הכנסת to be used in the winter

- (b) the summer heat didn't allow the winter format of the בית הכנסת to be used in the summer
- (c) the heat and cold count as a תיוהא – a serious structural defect
- (d) if there is a תיוהא a בית הכנסת can be destroyed even if there is no replacement בית הכנסת
- ii) second מהלך
 - (1) There were two בתי כנסיות
 - (a) one was used in the summer and was destroyed in the winter and rebuilt for use next summer not because of the תיוהא of heat or cold
 - (b) the other was used in the winter and was destroyed in the summer and rebuilt for use next winter not because of the תיוהא of heat or cold
- b) קשיא
 - i) For the second מהלך
 - (1) I understand that because there was a second בית הכנסת they weren't חייש לצלויי
 - (2) But why wasn't there a חשש of פשיעותא
- c) מהרש"א as explained by תירוצ'
 - i) The חשש for פשיעותא didn't apply
 - (1) Either because there was an actual תיוהא other than heat or cold
 - (2) Or – even if the old בית הכנסת is never rebuilt – they could still be מתפלל in the remaining בית הכנסת and the חשש of פשיעותא doesn't apply where there is a remaining בית הכנסת
- d) קשיא
 - i) We established that we're חייש for פשיעותא even where there's דוכתא לצלויי
- e) תירוצ'
 - i) We're חייש for פשיעותא only where the דוכתא לצלויי isn't a בית הכנסת
- 3) מהרש"א
 - a) The תירוצ' of תוספות is consistent with נימוקי יוסף
 - b) The תירוצ' of תוספות isn't consistent with אמרימר ומר זוטרא who says that רב חסדא disagree with חושש for פשיעותא and the only דוכתא לצלויי is that there be חשש

דף ד.

תוספות ד"ה הכי קתני

[דף ד עמוד א] תד"ה הכי קתני כו' וסיפא נמי יש לפרש כן אבל סתם בקעה כו' עכ"ל משום דקשיא להו דהשתא נמי תיקשי דיוקא דרישא דקאמר ובמקום שנהגו לגדור בבקעה מחייבין אותו הא סתמא אין מחייבין אדיוקא דסיפא דקתני ומקום שלא נהגו לגדור בבקעה אין מחייבין אותו הא סתמא מחייבין מש"ה הוצרכו לומר דבסיפא נמי יש לפרש כן אבל סתם בקעה כו' ומיהו רבא שפיר קא מקשה ליה מאי אבל כיון דברישא נמי מבקעה קסליק לא הל"ל אבל בבקעה כו' אלא אבל סתם כו' ובגינה מקום שלא כו' וממילא ההוא סתמא אבקעה הוה קאי דמיניה קסליק ודו"ק:

1) משנה

a) רישא

i) וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו

b) סיפא

i) אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו

2) גמרא

a) קשיא

i) From the רישא says it's משמע that סתם needs no גדר while from the סיפא it's משמע that סתם does need a גדר

ii) How can it be that the rule for סתם in the סיפא is stricter than the rule for רישא in the גינה

b) אביי of תירוצ

i) The רישא that reads "וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו"

ii) means

(1) וכן [סתם] גינה [מחייבין אותו] [ובבקעה] במקום שנהגו לגדור מחייבין אותו (1)

c) רבא

i) רש"י as explained by קשיא

(1) If the רישא already dealt with בקעה why does the סיפא begin with 'אבל' בקעה that suggests we hadn't yet discussed בבקעה"

(2) The משנה should instead have read this way

(a) רישא as explained by אביי

(i) וכן [סתם] גינה [מחייבין אותו] [ובבקעה] במקום שנהגו לגדור מחייבין אותו (i)

(b) The סיפא per the קשיא of רבא

(i) אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו (i)

3) תוספות

a) אביי to קשיא

i) Review the רישא and סיפא as explained by אביי

(1) רישא

(a) וכן [סתם] גינה [מחייבין אותו] [ובבקעה] במקום שנהגו לגדור מחייבין אותו

(2) סיפא

(a) אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו

ii) It's correct that this approach resolves the קשיא from גינה to בקעה

iii) But it results in a new קשיא for בקעה

(1) The רישא suggests that there is no חיוב for בקעה

(2) The סיפא suggests that there is a חיוב for בקעה

b) תירוצ

i) אביי explains the רישא and סיפא read this way

(1) רישא as explained earlier

(a) וכן [סתם] גינה [מחייבין אותו] [ובבקעה] במקום שנהגו לגדור מחייבין אותו

(2) סיפא

(a) אבל [סתם] בקעה ומקום שנהגו שלא לגדור [בגינה] אין מחייבין אותו

4) מהרש"א

a) קשיא

i) Then why does רבא ask that the סיפא should begin with "אבל במקום שנהגו שלא לגדור"

ii) After all the סיפא needs to begin with "אבל סתם בקעה" to teach that סתם בקעה has the same דין as גינה in a מקום שנהגו שלא לגדור

b) תירוצ

i) רבא means that

(1) Since the רישא ends with a reference to מקום שנהגו לגדור

(2) the סיפא could have begun with "אבל סתם" without repeating the word "בקעה" as follows

(3) אבל סתם ומקום שנהגו שלא לגדור בגינה אין מחייבין אותו

דף ד:

גמרא לא צריכא

[דף ד עמוד ב] בגמרא לא צריכא דקדים חד מינייהו כו' דאע"ג דחזית נעשה מבחוץ לצד חבירו והיאך יכנס לשם מ"מ טוב כו' עיין בר"ך ועוד נראה דבשעת עשיית הכותל כי הכא אפשר לו לעשות גם לצד חבירו וק"ל:

1) משנה

- a) בבקעה ... אם רצה כונס לתוך שלו ובונה ועושה חזית מבחוץ
- b) אם עשו מדעת שניהם בונים את הכותל באמצע ועושין חזית מכאן ומכאן

2) גמרא

- a) קשיא
 - i) Where ראובן and שמעון together build a כותל between their two שדות in a בקעה
 - ii) Why need both put up a חזית to show that they built the כותל together when they could get the same result if neither puts up a חזית
- b) תירוצ'
 - i) When the משנה says that both should put up a חזית
 - ii) The משנה means that if ראובן puts up a חזית then שמעון should protect himself by putting up a second חזית to prove that ראובן didn't build the כותל himself on his own רשות

3) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) If ראובן sets up a חזית he needs to place it on the side of the כותל that faces the שמעון שדה
 - ii) how could ראובן have put a חזית on that side of his כותל without getting permission from שמעון
- b) תירוצ'
 - i) The משנה advises שמעון to put up a חזית if ראובן puts up a חזית while ראובן and שמעון are entering each other's שדות to build a כותל together

רש"י ד"ה המקיף את חבירו

בפרש"י בד"ה המקיף את חבירו כו' דסתם בקעה מקום שנהגו שלא כו' עכ"ל וכשגדר הרביעית מגלגלין עליו הכל דה"ל כיורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות וכיון שלא מיחה חייב לשלם ועיין בר"ן:

1) משנה

- a) המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה והשני' והשלישית אין מחייבין אותו
- b) ר' יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל

2) נימוקי יוסף

- a) קשיא
 - i) היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות דין of Under the
 - ii) שדה improves ראובן when מוחה isn't שמעון if ראובן has to reimburse שמעון
 - iii) Why doesn't the דין apply here
- b) תירוצ'
 - i) שמעון didn't get a benefit within the meaning of "היורד" so long as there is no גדר on all four sides

רש"י ד"ה אימא סיפא

בד"ה אימא סיפא כו' קס"ד השתא דתנא ניקף וה"ה מקיף אלא כו' עכ"ל ולעיל כתב דל"ג ניקף ודוחק לומר דקאמר דתנא ניקף משום דהלשון מוכיח כן דקתני אם עמד כמו שכתב לעיל ועוד אמאי קאמר דל"ג ליה דהא א"נ דגרסינן ליה מוקמינן לה נמי אמקיף משום דה"ה ונראה דמה שכתב לעיל דל"ג ליה אינו מפרש"י אלא מדברי הג"ה אבל רש"י גרס שפיר ניקף במתני' ושפיר קאמר הכא דתנא ניקף וק"ל:

1) משנה

- a) המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה והשני' והשלישית אין מחייבין אותו
- b) ר' יוסי אומר אם עמד [ניקף] וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל

2) משנה on the רש"י

- a) Don't be גורס "אם עמד ניקף וגדר" – instead the correct גרסא is "אם עמד וגדר"

3) גמרא

- a) ר' יוסי says that the ניקף needs to pay whether it's the מקיף or the ניקף who completes the גדר on the fourth side

4) רש"י

- a) Although ר' יוסי in the משנה is "תנא ניקף" – meaning that the ניקף must pay if the ניקף is גודר the 4th side
- b) "הוא הדין" that the ניקף must pay if it's the מקיף who completes the 4th side

5) מהרש"א

a) קשיא

- i) How does רש"י on the גמרא fit with רש"י in the משנה that says not to be גורס ר' יוסי "אם עמד ניקף"

b) תירוץ

- i) רש"י in the גמרא doesn't mean that the משנה actually refers to ניקף
- ii) Instead רש"י in the גמרא points out that

(1) Despite the דיוק that the words "אם עמד" in the משנה refers to the ניקף who is "עומד" to be גודר the fourth side after the מקיף built the גדר on the other three sides

(2) הדין הוא that the ניקף is משלם if it's the מקיף who is גודר the fourth side

c) Two קשיות

i) First קשיא

(1) It's a דוחק to say that רש"י in the גמרא refers only to a דיוק when the actual words of רש"י in the גמרא are that the משנה is "תנא ניקף"

ii) Second קשיא

- (1) Why is it that רש"י decides not to be גורס "ניקף" in the משנה when רש"י could explain – as in the גמרא – that although the משנה is תנא ניקף still הוא "הוא תנא ניקף" that the same דין applies if it's the מקיף who completes the fourth side

d) תירוץ

- i) Must be that רש"י in fact was גורס the word ניקף in the משנה and it's a הג"ה to גורס "ניקף" on the משנה who says not to be

תד"ה שני' ושלישית לא

תוס' בד"ה שניה ושלישית לא אומר ר"י דהיינו טעמא כו' עכ"ל האי טעמא דנפטר אשניה ושלישית פסיקא להו כדקאמר התם בפרק כיצד הרגל לדידי סגי לי בנטירה (זוטא) [בר זוטא] אלא דא"כ ליפטר נמי ארביעית וכתבו טעמא חיובה דרביעית דאין לך אדם כו' וכה"ג כתבו לקמן אבל בקונט' פי' טעם לפטור אשלשה משום דיצא מב"ד זכאי וע"ז הטעם הקשו דא"כ גם ברביעית כו' וק"ל:

1) משנה

- a) המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה והשני' והשלישית אין מחייבין אותו
- b) ר' יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל

2) גמרא

- a) הקדמה
 - i) For a reason not relevant here the גמרא says that תנא קמא and ר' יוסי agree that the ניקף גודר the fourth side needs to pay whether it's the מקיף or the ניקף who is the fourth side
- b) קשיא
 - i) where do ר' יוסי and תנא קמא disagree
- c) איבעית אימא according to one תירוצ'
 - i) In a case where the מקיף completed the fourth side
 - (1) תנא קמא says that the ניקף shares the cost only for the fourth side
 - (2) ר' יוסי says the ניקף must share the cost of all four sides

3) רש"י

- a) The reason that תנא קמא says the ניקף pays only for the fourth side is that
 - i) "דעל דמי הראשונות כבר יצא מהם [ניקף] זכאי בב"ד"
 - ii) Meaning
 - (1) Since מקיף couldn't recover for the first three sides before he completed the fourth side
 - (2) He can't by his own action change that prior דין for the three sides

4) מהרש"א as explained by תוספות

- a) קשיא
 - i) This reasoning goes too far because even at the point that מקיף had completed all but a טפה of the fourth side the ניקף would be דין בבית דין יוצא זכאי
 - ii) With the result that the ניקף should have to pay only for the final טפה
- b) תירוצ'
 - i) Must be that this is the reason that why the תנא קמא says the מקיף can't recover for the first three sides

- (1) We established in חבירו את המקיף ד"ה that to make ניקף pay means to apply the דין of ברשות שלא חבירו שדה לתוך שדה חבירו to benefit חבירו
- (2) גדרים says ניקף argues that he has no real benefit from three גדרים because for him נטירתא בר זוזי – meaning a גדר קוצים to separate the שדות of the ניקף from שדות of the מקיף – is enough

c) קשיא

- i) So for תנא קמא why does ניקף pay for the fourth גדר if the מקיף completes it

d) תירוצ

- i) once a person is already surrounded by גדרים on three sides
- ii) אנן סהדי that "אין לך אדם" who wouldn't invest in a fourth גדר to be protected on all four sides
- iii) so the מקיף did benefit the ניקף by building the fourth גדר

דף ה.

תד"ה ואי לא דאיננא לך

[דף ה עמוד א] תד"ה ואי לא דאיננא לך כו' מדלא קאמר ואי לא מגבינא לאפדנא כו' עכ"ל ר"ל שלא היה לו להפחידו בדבר דלא דינא הוא אי לא הוה סבר כו' יוסי אלא אדינא דס"ל כרבנן דמחייבין ליה מיהת אגר נטירא היה לו להפחידו דאי לא תתן לו אגר נטירא מגבינא לך לאפדנא כו' דבכה"ג אדינא קאמרי ליה בפ"ק או מחינא לך כו' עד שתתן לו אגר נטירא ודו"ק:

1) משנה

- a) המקיף את חבריו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה והשני' והשלישית אין מחייבין אותו
- b) ר' יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל

2) גמרא

- a) If the מקיף builds the fourth wall
 - i) must pay ניקף
 - (1) חייא בר רב according to רבנן דמי נטירתא (A minimum of
 - (2) And as much as לפי מה שגדר מקיף according to ר' יוסי רב הונא
- b) רוניא שדה of רבינא surrounded of שדות
- c) built a wall around רוניא and offered to accept נטירתא דמי from רוניא in full payment
- d) רבא told רוניא that
 - i) unless רוניא accepted the offer of רבינא
 - ii) that ר' יוסי according to רב הונא based on פוסק would be רבא needs to pay רוניא לפי מה שגדר מקיף

3) מהרש"א as explained by תוספות

- a) שאלה
 - i) When רבא said “and if you don’t pay נטירתא אגר I’ll rule with רב הונא and make you pay לפי מה שגדר מקיף”
 - ii) Did רבא
 - (1) Mean that the הלכה follows רב הונא according to ר' יוסי
 - (2) And that unless רבא would apply the הלכה settled רוניא
 - iii) Or did רבא
 - (1) Hold that the הלכה follows תנא קמא according to בר רב that רוניא need only pay נטירתא אגר
 - (2) And להפחידו said “unless you follow the הלכה per תנא קמא I’ll have you pay as required by רב הונא”

b) תשובה

i) If רבא wanted to threaten רוניא and רבא agreed with תנא קמא

(1) He wouldn't do so by threatening to rule שלא כהלכה

(2) Instead he would threaten that

(a) Unless רוניא voluntarily paid דמי נטירותא as required by תנא קמא

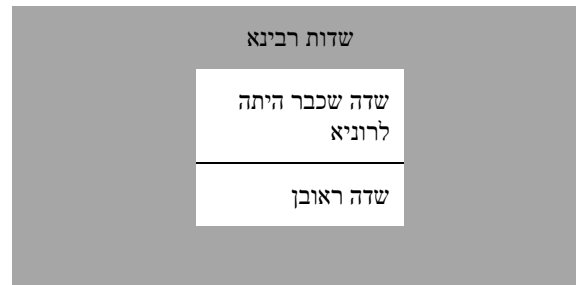
(b) רבא would enforce payment by being אגבה לאפדנא or by being מחינא
בסילואה דלא מבע דמא

תד"ה ד' לצלא

בד"ה ד' לצלא כו' והר"א פי' דהך ארעא כו' עכ"ל ויש ליישב גם לפירושו דשייך האי מעשה הכא דהך ארעא היתה היא שהיה רבינא מקפה מד' רוחות ורוניא היה בכולן אריסא של רבינא והיה סבור דאף אם נאמר במקום אחר שיהיה לאריס דין מצרן הכא שא"א לשום אדם שיהיה מצרן בקרקע זו גם לאריס אין דין מצרן והשיב לו רב ספרא כמו שאתה מצרן בגופה של קרקע מד' רוחותיו הרי גם הוא שהוא האריס ועובדן הוא מצרן מד' רוחותיה כדאמרי אינשי ד' לצלא כו' ודו"ק:

1) רבינו תם as understood by גמרא

a) This ציור shows the שדות of רוניא and רבינא before רוניא bought the שדה of ראובן

b) ראובן then bought שדה ראובן and the שדה of רוניא was surrounded on all sides by the שדות of רבינא

c) ראובן claimed he had the first right as a בר מצרא to buy the שדה of רבינא

d) – "ד' לצלא ד' לצלא" – meaning that רוניא had the same בר מצרא rights as רבינא and it didn't matter that רבינא was a מצרן on three sides and רוניא was a מצרן only on one side

2) מהרש"א as understood by רבינו אברהם of שיטה גמרא

a) The מצב initial

i) ראובן of שדה surrounded a שדות of רבינא

ii) רבינא was an אריס in all שדות of רבינא

iii) ראובן bought שדה ראובן and ended up surrounded by the שדות of רבינא in which רוניא was an אריס

b) רבינא טענה of

i) If there was a second מצרן in גוף הקרקע then רוניא as an אריס could have a בר מצרא claim equal to the claim of רבינא

ii) But since there was no second מצרן in גוף הקרקע then the claim of רבינא as owner of the גוף הקרקע should prevail over the claim of רוניא as an אריס

c) רב ספרא disagreed

i) Just as רבינא claimed בר מצרא rights for גוף קרקע on all four sides ("ד' לצלא")

ii) רוניא too has equivalent בר מצרא rights as an אריס on all four sides ("ד' לצלא")

דף ה:

תד"ה כי היכי דלא ליטרדן

[דף ה עמוד ב] בד"ה כי היכי דלא ליטרדן כו' ומיהו קשה מהא דפריך לר"ל מכותל כו' דשמא לא יבנה זה את הכותל כו' עכ"ל פי' דהדבר תולה באחרים אם יתחייב כלל לפרוע דומיא דשוכר ומשכיר אבל בסיפא בסמך לו כותל כו' פריך שפיר לרבא ולאבבי דלא שייך למימר התם הכי דשמא לא יבנה כו' כיון דתוך זמנו מתחיל מתחילת סומכו לו כותל אחר עד שיגמר כפרש"י והדבר תולה בדעתו שיבנה עביד שפיר שיפרע גו זימניה וק"ל:

1) First הקדמה

a) ריש לקיש

i) חזקה אין אדם פורע תוך זמנו because פורע תוך זמנו to say he was נאמן ליה A isn't

b) אבבי ורבא

i) פורע תוך זמנו A is believed if he claims he was ליה A

ii) Because the חוב will certainly become due anyway

iii) So

(1) if the ליה has the money now

(2) he can decide to prepay now ליטרדן – כי היכי דלא to avoid the trouble of repaying later

2) second הקדמה

a) בכור on משנה

i) a פודה (before 30 days) תוך זמנו he claims that isn't believed if he claims that אב הבן בכור

3) Third הקדמה

a) השוכר בית on משנה

i) a שוכר isn't believed if he claims that he paid rent תוך זמנו

4) תוספות

a) קשיא

i) Both the בכור on משנה and the השוכר בית on משנה are קושיות to רבא

b) תירוצ

i) A person doesn't pay ליטרדן כי היכי דלא where it's possible that the payment will never become due

ii) And for שוכר תוך ל' dies בן the פדיון will never become due if the בכור And for the rent will never become due if the בית is נופל and the שוכר is forced to leave

5) גמרא as explained by the משנה

a) רישא

- i) Where a כותל between the חצרות of ראובן and שמעון collapses
 - ii) ד' אמות up to כותל can demand that שמעון join him in building the כותל
 - iii) שמעון is believed if he claims that he paid his share to ראובן before כותל completed the כותל
- b) סיפא
 - i) ד' אמות above כותל can't demand that שמעון pay for the cost of the כותל
 - ii) But
 - (1) if שמעון is סומך a second כותל that's taller than אמות
 - (2) שמעון has to pay his share of the entire cost of the first wall including the cost for the portion above אמות
 - (3) And he's not believed if he claims that he paid his share for the part of the first wall above אמות
- 6) גמרא
 - a) קשיא
 - i) The ריש of the משנה is a קשיא to לקיש
 - ii) The סיפא of the משנה is a קשיא to אביי ורבא
- 7) תוספות
 - a) The רישא should also be a קשיא for אביי ורבא because שמעון doesn't know whether ראובן will complete the כותל to אמות ד' and so can't rely on "כי היכי דלא תוך זמנו ליטרדן" to explain why he paid
- 8) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Then why is the סיפא of the משנה a קשיא to אביי ורבא
 - ii) After all אביי ורבא can explain that שמעון isn't believed because he doesn't know if he'll ever be חייב to pay for the כותל
 - b) תירוצ'
 - i) In the סיפא whether שמעון will ever be חייב depends on whether שמעון decides to be סומך a כותל that's higher than אמות
 - ii) So שמעון can say I knew that I would be סומך a כותל higher than אמות ד' and would definitely need to pay ראובן and "כי היכי דלא ליטרדן" I decided to pay תוך זמנו

תד"ה אילימא

בד"ה אילימא דא"ל כו' הא כיון דאין אדם פורע תוך זמנו ואנן סהדי כו' עכ"ל צ"ע דה"ל להקשות בפשיטות כיון דאיכא עדים שזה עשה הכותל דומיא דסיפא דאיירי בכה"ג כמ"ש התוס' לעיל ועוד דאי לא הוי עדים היה נאמן במגו שלא הלוי לו כלום אי אמרי' מגו במקום חזקה ואפי' לא עביד איניש דפרע בגו זימניה וכיון דאיכא עדים ה"ל כמלוה בעדים ואיצטריך לאשמועינן דא"צ לפרעו בעדים ולמה תלו הדבר בכיון דאין אדם פורע תוך זמנו ויש ליישב בדוחק דהכא ברישא כיון שעל שניהם לעשות הכותל א"נ דמיירי במרצי חד לחבריה אי הוה עביד דפרע תוך זמנו אין כאן הלואה בעדים כלל ודו"ק:

1) משנה

a) רישא

- i) Where a כותל between ראובן and שמעון collapses
- ii) ד' אמות above כותל can demand that שמעון join him in building the כותל
- iii) שמעון is believed if he claims that he paid his share

b) סיפא

- i) ד' אמות above כותל can't demand that שמעון pay for the cost of the כותל
- ii) But
 - (1) if שמעון is סומך a second כותל that's taller than אמות
 - (2) שמעון has to pay his share of the entire cost of the first wall including the cost for the portion above אמות
 - (3) And
 - (a) בחזקת שלא נתן עד שיביא ראי' שנתן
 - (b) שמעון isn't נאמן if without a ראי' he claims that he paid his share for the part of the first wall above אמות

2) ד"ה מארבע אמות ולמעלה at עמוד א' at תוספות

a) קשיא

- i) In the סיפא why is there a חזקה that שמעון at some point had to pay ראובן and the issue is whether שמעון was מסלק this חיוב
- ii) Why can't שמעון claim "I owe ראובן nothing because I – not ראובן – built the כותל"

b) תירוץ

- i) there are עדים that ראובן demanded that שמעון join in building the כותל and that שמעון refused

c) note that

- i) מהרש"א will explain below that also for the רישא on the first four אמות of the כותל it must be that there are עדים that ראובן demanded that שמעון join in building the כותל and that שמעון refused

- ii) Because otherwise in the רישא too שמעון can claim that he himself built the כותל
- 3) גמרא
 - a) ריש לקיש
 - i) האומר פרעתיך בתוך זמני אינו נאמן משום דחזקה דאין אדם פורע תוך זמנו
 - b) ריש לקיש to קשיא
 - i) the משנה says that שמעון is believed in the רישא
 - ii) it would be a פשיטות that שמעון is believed where he claims to have paid ראובן בזמנו
 - iii) So the משנה must teach that שמעון is believed even where he claims that he paid תוך זמנו
- 4) ד"ה אילימא at תוספות
 - a) קשיא
 - i) Why does the גמרא ask that for ריש לקיש it's a פשיטות that שמעון is believed if he claims that he paid בזמנו ראובן
 - ii) ריש לקיש can say that the משנה needs to teach the רבותא that שמעון is נאמן and that we don't say that שמעון isn't נאמן because
 - (1) ראובן – that עדים – the ב"ד can assume the same as if there were עדים – אנן סהדי (1) built the כותל in the רישא and triggered an obligation by שמעון to pay ראובן
 - (2) מהרש"א – חזקה אין אדם פורע תוך זמנו ריש לקיש says this point is relevant to the קשיא of תוספות
 - (3) And we follow a מאן דאמר who says צריך לפורעו בעדים
- 5) מהרש"א
 - a) First קשיא
 - i) Why does תוספות need to say אנן סהדי that ראובן built the כותל in the רישא when we have the following two proofs that there are in fact actual עדים that saw ראובן demand that שמעון join in building the כותל and that saw שמעון refuse
 - ii) First proof
 - (1) we earlier set out the reason why תוספות says that it must be that there were עדים in the סיפא
 - (2) and we established that the same reason would result in תוספות holds that there were עדים in the רישא
 - iii) second proof
 - (1) the סוגיא at a later point discusses whether we say במקום חזקה מיגו
 - (2) now

(a) if there are no עדים – so that שמעון can claim “I built it myself” – and if we do say מיגו במקום חזקה

(b) then

(i) the רישא of the משנה wouldn't be a קשיא for ריש לקיש even if it deals with where שמעון says that תוך זמנו he paid ראובן

(ii) because שמעון would be נאמן with a מיגו that if he were lying he could have claimed “I built it myself” and this מיגו would override the חזקה that תוך זמנו אדם פורע חזקה

b) Second קשיא

i) Why does the חזקה אין אדם of קשיא apply only for ריש לקיש who says פורע תוך זמנו

c) קשיא תירוץ בדוחק

i) Even though the משנה deals with where ראובן demanded that שמעון join in building the כותל and שמעון refused

ii) still

(1) if ריש לקיש contrary to עביד איניש דפרע תוך זמנו

(2) The combination of

(a) The דין that there's a חיוב on שמעון even תוך זמנו to join in building the כותל

(b) And the דין that תוך זמנו אדם פורע

iii) makes it likely

(1) despite the fact that שמעון saw עדים at one point being מסרב

(2) that שמעון paid בזמנו שלא and there never was a הלואה in the first place

iv) So

(1) there is not even a אמינא that המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים that הוה אמינא applies here

(2) and it would be no רבותא for the משנה to say that שמעון is נאמן when he claims that he was פורע בזמנו

תד"ה ואפילו מיתמי

בד"ה ואפי' מיתמי כו' וא"ל דההיא סוגיא סברה כטעמא דרב פפא דהא במסקנא משגי כשחייב כו' עכ"ל ואף על גב דלית הלכתא כרב פפא מ"מ מצינן למימר כיון דמלתא דרב פפא הוזכר שם אזלא הסוגיא אליביה אבל הא לא קשיא להו למימר דההיא סוגיא סברה כאביי ורבא דהכא דפרע איניש בגו זימניה וה"נ סברי רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דהא כיון דלא הוזכר שם זאת הסברא לית לן למימר דסוגיא סתמא דתלמוד התם אזלא שלא אליבא דהלכתא ודו"ק:

בא"ד ור"י אינו מוסיף כ"א כתובת כו' משמע ב"ח לא משכח בשום ענין דנפרעין כו' עכ"ל אף על גב דמשכחת ליה גם בב"ח וכשחייב מודה כדמסיק הא מלתא דפשיטא היא ולא איצטריך ליה לרב אסי ולר"י לאשמועין ועוד דמבריייתות דהתם שמעינן ליה דמוקמינן ליה התם בהכי וק"ל:

בא"ד ובפ' ד' וה' דפריך כו' דקי"ל דטעמא הוי משום צררי כו' עכ"ל הכי קשיא להו לפום ההוכחה שהוכיחו מדר' יוחנן דאינו מוסיף כו' ע"כ דלית לן לאוקמא מלתא דר"י כטעמא דרב פפא אלא כרב הונא דקי"ל כותיה וא"כ מאי פריך בפ' ד' וה' בשורר שנגח דלא שייך צררי וק"ל:

1) First יתומין גדולים from גביי' – הקדמה

a) אין גובין מן יתומים גדולים אלא בשבועה

2) Second הקדמה

a) רב פפא

i) יתומין קטנים from גובה can never be בעל חוב A

b) רב הונא ברי' דרב יהושע

i) It's only where there's a חשש of צררי אתפס' that a בעל חוב can't be from גובה יתומין קטנים

ii) It follows that a בעל חוב can be from גובה if יתומין קטנים – "חייב מודה" – where the צררי was owing and there was no מודה before he died that the חוב was owing

c) רב הונא ברי' דרב יהושע The הלכה follows

הלכה	גביי' מן יתומין קטנים	רב פפא	רב הונא ברי' דרב יהושע
אין הלכה כמותו	לא גובין בשום אופן	1	
הלכה כמותו	גובין כשחייב מודה וברור דליכא צררי	2	

3) Third גביי' תוך זמנו – הקדמה

a) אדם פורע תוך זמנו say that רב הונא ברי' דרב יהושע and רב פפא

b) חזקה אין אדם פורע תוך זמנו אפילו מיתמי says ריש לקיש

i) It follows at a minimum that where a מלוה the תוך זמנו dies ליה can use this חזקה to recover from יתומין גדולים without a שבועה

ii) יתומין קטנים considers below whether this rule also applies to תוספות

c) ריש לקיש follows הלכה The

4) הקדמה Fourth

a) assume that ר"א and תוספות

i) who says ריש לקיש there is a חזקה אין אדם פורע תוך זמנו would also say that wasn't לזה חזקה a חזקה אתפס צררי

	גבי' מן יתומין קטנים	האם טוענין ליתמי גדולים אשר לזה פרע חובו תוך זמנו	האם טוענין ליתמי קטנים אשר לזה פרע חובו תוך זמנו	הלכה
1	לא גובין בשום אופן			אין הלכה כמותו
2	גובין כשחייב מודה וברור דליכא צררי			הלכה כמותו
3	רב אסי			
4	רב פפא ורב הונא בר' דרב יהושע	אדם פורע ומתפס צררי תוך זמנו	אדם פורע ומתפס צררי תוך זמנו	
5	ריש לקיש	אין אדם פורע ומתפס צררי תוך זמנו	נבאר להלן	הלכה כמותו

5) ערכין in גמרא – הקדמה Fifth

a) רב אסי

i) אין גובין מן נכסי יתומין קטנים אלא אם כן רבית אוכלת בהן

b) ר' יוחנן

i) גובין אף לכתובת אשה משום מזוני

c) רב אסי to קשיא

i) It's from certain ברייתות that a בעל חוב can be גובה from יתומין קטנים even where אוכלת בהן רבית isn't

d) רב אסי to קשיא to תירוצן

i) The ברייתות deal with where חייב מודה

	גבי' מן יתומין קטנים	האם טוענין ליתמי גדולים אשר לזה פרע חובו תוך זמנו	האם טוענין ליתמי קטנים אשר לזה פרע חובו תוך זמנו	הלכה
1	לא גובין בשום אופן			אין הלכה כמותו
2	גובין כשחייב מודה וברור דליכא צררי			הלכה כמותו
3	רב אסי	גובין כשחייב מודה וברור דליכא צררי		
4	רב פפא ורב הונא בר' דרב יהושע	אדם פורע תוך זמנו	אדם פורע תוך זמנו	אין הלכה כמותו
5	ריש לקיש	אין אדם פורע ומתפס צררי תוך זמנו	נבאר להלן	הלכה כמותו

e) Note that

- i) the **ר' הונא** of **שיטה** of **גמרא** for **ר' אסי** in line 3 is consistent with the **ר' הונא ברי' דר' יהושע** in line 2 that **יתומים קטנים** depends on whether there's a **חשש** that **צררי אתפסי**
- 6) תוספות
- a) שאלה
- i) Does **ריש לקיש** apply also to **יתומין קטנים** his **דין** on line 5 that **we're not** **בתוך זמנו** **צררי אתפסי** even for **יתומין** that **חשש**
- ii) If so
- (1) and if **ר' אסי** agrees with both **ריש לקיש** on line 5 and also with **ר' הונא ברי' דר' יהושע** on line 2 that there is **יתומין קטנים** where there's no **חשש** of **אתפסה** **צררי**
- (2) Then for **ר' אסי** a **מלוה** should be **גובה** from **יתומין קטנים** if the **לוה** was **מת תוך זמנו**
- b) First תשובה based on the **גמרא** in **ערכין**
- i) Can't be that **ריש לקיש** says in line 5 that **we're not** **חושש** for **צררי** **יתומין קטנים** even for **אתפסה**
- ii) Because then
- (1) if **ר' אסי** also follows the **שיטה** of **דר' יהושע** **ר' הונא ברי' דר' יהושע** on line 2 that there is **יתומין קטנים** where there's no **חשש** of **אתפסה** **צררי**
- (2) The **גמרא** could have answered for **ר' אסי** that the **ברייתות** that say there can be **יתומין קטנים** deal with a **לוה** who is **מת זמנו**
- c) תשובה to the **פירכא**
- i) Maybe **ריש לקיש** in fact says in line 5 that **we're not** **חושש** for **צררי** **יתומין קטנים** even for **אתפסה**
- ii) And the reason the **גמרא** doesn't say that the **ברייתות** deal with a **לוה** who's **מת זמנו** is that the **ערכין** in **סוגיא** follows the **שיטה** of **ר' פפא** in line 1 that **we're** **חשש** **צררי** even where there is no **גובה**
- d) **פירכא** to the **תירוצ'**
- i) We've seen that the **גמרא** in **ערכין** in the end answers that the **ברייתות** deal with where **חייב מודה**
- ii) And we've established that this **מהלך** applies only for **דר' יהושע** **ר' הונא ברי' דר' יהושע** in line 2
- 7) ד"ה ואפילו at מהרש"א
- a) קשיא
- i) How can תוספות even consider that the **גמרא** in **ערכין** follows **ר' פפא** in line 1 when we've established that the **הלכה** follows **דר' יהושע** **ר' הונא ברי' דר' יהושע** in line 2
- b) תירוצ'

- i) The גמרא in ערכין anyway deals with the שיטה of רב פפא in line 1 even though the הלכה follows דרב יהושע in line 2
- c) קשיא
 - i) Why doesn't תוספות also ask that
 - (1) Maybe ריש לקיש in fact says in line 5 that we're not חושש for צררי יתומין קטנים even for אתפסה
 - (2) And the reason the גמרא doesn't say that the ברייתות deal with a לוח who's ריש לקיש in line 5 and instead follows the שיטה of רב פפא and דר' יהושע in line 4 that אדם פורע תוך זמנו
- d) תירוצ'
 - i) We've established that the הלכה follows ריש לקיש that אין אדם פורע תוך זמנו
 - ii) And the גמרא in ערכין doesn't even mention the שיטה of רב פפא and רב הונא בר' אדם פורע תוך זמנו that דרב יהושע
- 8) תוספות of המשך
 - a) תוספות of מסקנא
 - i) יתומין קטנים for צררי אתפסה חושש we're בתוך זמנו ריש לקיש says that
 - b) Here's proof
 - i) Since
 - (1) "אין גובין מן נכסי יתומין קטנים אלא אם כן רבית אוכלת בהן" says רב אסי
 - (2) "לכתובת אשה משום מזוני" only מוסיף ר' יוחנן
 - ii) It must be that there's no case where a בעל חוב is גובה from יתומים קטנים – so that there's no any exception for where the לוח was זמנו
 - iii) Now
 - (1) Assuming that the הלכה follows ריש לקיש in line 5 and ר' יוחנן and ר' אסי both agree with the שיטה of ריש לקיש
 - (2) It follows that ריש לקיש must hold that there can be no גבי' from יתומים מת לוח תוך זמנו even where קטנים
- 9) בא"ד ור' יוחנן אינו מוסיף at מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) How can תוספות assume that רב אסי and ר' יוחנן exclude any case that involves a בעל חוב
 - ii) When we've seen that the גמרא itself established that רב אסי says a בעל חוב is חייב מודה from יתומים קטנים where
 - b) תירוצ'

- i) The case of מודה is a דפשיטא that רב אסי and ר' יוחנן can hold without mentioning it – especially since the ברייתות in מסכת ערכין deal with חייב מודה

10) תוספות of המשך

a) הקדמה

- i) יתומין קטנים גובה from נזק a holds that ר' יוחנן
- ii) At ב"ק לט. the גמרא asks how this is consistent with the מימרא of ר' יוחנן that there can be גביי' from יתומין קטנים only if רבית אוכלת בהן or for כתובת אשה

b) קשיא

- i) We've established that ר' יוחנן agrees with רב אסי that there's גביי' from יתומין צררי אתפסי' of חשש because then there's no חייב מודה where קטנים
- ii) Why doesn't the גמרא answer that there is גביי' for נזק because the חשש of צררי doesn't apply to נזק

דף ו.

תד"ה סומך לפלגא

[דף ו עמוד א] בד"ה סומך לפלגא כו' ומודה רב הונא בקרנא כו' עכ"ל במהרש"ל עשה כאן ב' דיבורים וכן הוא גם בדפוס חדש ואין צורך אבל כוונת דבריהם דכמו דפליגי בין באורך בין בגובה כן מפרש ר"ת דמודה רב הונא בקרנא ולפתא מיירי נמי בין באורך בין בגובה וכן ומודה רב נחמן כו' מיירי בכל גוונא וק"ל:

דף ז.

תד"ה במסיפס

[דף ו עמוד ב] גמ' במסיפס בציר מי' מצי משתמיט ליה אמר אמצורי קמצרינא במחיצת י' כו' כצ"ל וכ"ה בערוך בערך מצר וכ"ה ברי"ף וברא"ש ובר"ן ע"ש:

תוספות ד"ה ב' חצירות

תוס' בד"ה ב' חצירות כו' אינו נמוך אצל חצירו כו' לעיל כי קאימנא חזו לי כו' כצ"ל:

תוספות ד"ה היינו הך

[דף ז עמוד א] בד"ה היינו הך וא"ת כו' ולעיל איצטריך לכדאמרי' כו' עכ"ל ק"ק דאין זה תלוי בקושייתם דהא בהאי דמתרץ דאע"ג דלא משתמש אלא בתיבנא כו' לא מתרץ למאי איצטריך הך דלעיל וע"כ צ"ל נמי דאיצטריך לכדאמרי' כו' ויש ליישב ודו"ק:

1) גמרא

a) עובדא First

- i) ראובן הוה דייר עילאי ושמעון הוה דייר תתאי ואיתבר תתאי
- ii) ראובן wants to rebuild the house and offers at his expense to relocate during the rebuilding
- iii) can refuse and say – I don't want the trouble of moving

b) עובדא Second

i) Part 2

- (1) wants to block the current חלונות in a כותל of ראובן and offers to rebuild the whole house with חלונות at a higher level and at his expense to relocate שמעון during the rebuilding
- (2) can refuse and say לא טרחנא

c) קשיא

- i) היינו הך
- ii) We already established in the first עובדא that ראובן can say I don't want the trouble of moving

d) תירוץ

- i) The second case teaches that ראובן can say לא טרחנא even if he doesn't live in the house and uses it only for תיבני וציבי
- 2) תוספות
 - a) קשיא
 - i) At the point when the גמרא asked היינו הך and didn't yet realize the תירוץ of תיבנא וציבי
 - ii) Why didn't the גמרא also ask why the first עובדא is needed once we have the second עובדא
- 3) מהרש"א
 - a) Actually the קשיא applies even after the גמרא answers that the second עובדא teaches the דין of תיבנא וציבי

תד"ה א"ל בדידי

בד"ה א"ל בדידי כו' ותימה שהיה יכול להאפילו כו' עכ"ל דאפי' למאי דמסיק דלא מצי למימר אידור ביה כדדרו אבהתי דאחין שחלקו אין להם זה על זה כלום ניחא בדרך דמוכר בעין יפה מוכר והיינו פנימי כמו שפרש"י לקמן בהמוכר את הבית אבל בחלונות כיון דבית בלא אורה אינו שוה כלום אדרבה אית לן למימר דמוכר בעין יפה מוכר ומכר האור שבחלק חבירו ואין לו להאפילו עליו ודו"ק:

1) First הקדמה

a) עמוד ב' at גמרא

i) האחין שחלקו אין להן לא דרך זה על זה ולא חלונות זה על זה

2) Second הקדמה

a) [רשב"ם] רש"י

i) שדה פנימי took the ראובן – ירושה applies to persons who divided a דרך and שדה חיצון שמעון took

ii) מוריש שדה חיצון all of the rights the מוכר בעין יפה is considered as if he was had in שדה חיצון including the right of the מוריש to walk in

3) גמרא here

a) Where (גינה a) תרביצא took a שמעון and (ארמון an) איספלידא took an ראובן

b) איספלידא that blocks off light to the תרביצא can build a wall in the שמעון

4) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

i) Because an איספלידא without אורה has no value at all

ii) אור of the ראובן to מוכר בעין יפה counts as the שמעון we ought to consider that איספלידא that passes through the גינה on its way to the

תד"ה והוא דקרו לי' בית כור

בד"ה והוא דקרו ליה כו' ונימא דדמים מודיעים כו' דמי בית כור כו' עכ"ל ולכאורה לפי קושייתם ה"ל לתרוצי בפשיטות דלא איירי בנתנו לו דמי בית כור דהשתא לא הוי הדמים מודיעים ובמ"י מצאתי וז"ל ונימא דדמים מודיעים אי דמי בית כור אי דמי לתך כו' דהשתא מדמי לתך נמי קשיא להו דהוי הדמים מודיעים ואפי' לא קרי ליה בית כור דהיינו שלא ידע הלוקח שקרוי בית כור אמאי ישלים לו המוכר עד בית כור ותרצו דאזיל גביה אפילו מדמי לתך דהשתא ליכא מודיעים כלל ואי קרו ליה כו' א"נ דלא אזיל גביה ואיכא דמים מודיעים למוכר ואפי' לא קרו ליה בית כור ודאי דלא ישלים ליה אלא דמ"מ יכול לומר הלוקח כיון דלא ידע שקרוי בית כור ע"כ לבית כור ממש נתכוונתי ואם תרצה כו' ומיהו קצת קשה אמאי לא אוקמוה לתרץ כגון שנתן לו דמים יותר מלתך ופחות מבית כור דליכא הדמים מודיעים כלל ויש ליישב כיון דלתך בכלל דמיו דמי לתך מקרי ודו"ק:

1) ברייתא

- a) האומר בית כור עפר אני מוכר לך אע"פ שאינו אלא לתך הגיעו שלא מכר לי' אלא שמא
- b) והוא דמתקרי בית כור

2) תוספות

- a) הקדמה
 - i) Except for a שיטה that תוספות will mention below
 - ii) Wherever in this סוגיא the דין depends on מוכר having a שדה that's "מתקרי בית כור" the גמרא means that the לוקח knows the שדה he's buying is "בית כור" but is actually only a לתך
- b) קשיא
 - i) נימא הדמים מודיעים
 - (1) So that even if לתך is בית כור why don't we resolve the מחלוקת based on whether the לוקח paid for a בית כור שלם
 - (2) Namely if the לוקח paid for a בית כור שלם the מוכר must deliver a בית כור even if לתך מתקרי בית כור
- c) Two תירוצים – both of which מהרש"א will discuss in detail below
 - i) First תירוצ
 - (1) דמי לתך paid even less than לוקח
 - (2) That's why
 - (a) If the לתך isn't בית כור the לוקח takes a full בית כור
 - (b) If the לתך is בית כור the לוקח takes only a לתך
 - ii) Second תירוצ
 - (1) The לוקח paid דמי לתך
 - (a) If the לתך isn't בית כור

- (i) the תחזיר מעותי or בית כור ממש can say either give me
- (b) If the מתקרי בית כור is לתך
- (i) the לתך takes only a
- 3) מהרש"א
- a) תוספות of תירוצ' קשיא
- i) דמי לתך paid even less than לוקח Instead of saying
- ii) Why isn't it enough for תוספות to say that the לוקח paid less than a בית כור and לתך מתקרי בית כור if בית כור ממש that's why he doesn't get a
- b) מגילה ישנה based on תירוצ'
- i) – נימא הדמים מודיעים based on גרסא in our תוספות of קשיא In addition to the namely that "if לוקח paid שלם דמי בית כור the מוכר should give him בית כור ממש even if לתך מתקרי בית כור"
- ii) מוכר דמי לתך paid only לוקח "and if לוקח paid only דמי לתך even if לתך isn't כור בית כור" מתקרי בית כור
- iii) And it follows from this גרסא that תוספות must answer that the לוקח paid neither דמי לתך nor דמי כור and instead paid even less than דמי לתך
- c) קשיא
- i) דמי לתך paid more than לוקח Why isn't it enough for the שיטה of מגילה ישנה that the דמי בית כור but less than לתך
- d) תירוצ'
- i) Since דמי לתך would be included in the דמים we'd say that הדמים מודיעים that לתך should get only לוקח
- 4) מהרש"א of המשך
- a) קשיא
- i) דמי לתך actually paid לוקח We said for ב' תירוצ'
- ii) מתקרי בית כור isn't לתך even if מוכר is correct even if דמים מודיעים the
- b) תירוצ'
- i) הקדמה the we set out in תוספות for מהלך Unlike the
- ii) ב' תירוצ' says that
- (1) In all cases of the גמרא there is in fact a לתך that's כור בית כור מתקרי
- (2) And
- (a) גמרא the מתקרי בית כור isn't לתך when the גמרא refers to a case where means that the לוקח didn't know that לתך is כור בית כור מתקרי
- (b) גמרא the מתקרי בית כור is לתך when the גמרא refers to a case where means that the לוקח knew that לתך is כור בית כור מתקרי

iii) Now for 'תירוץ ב'

(1) דמי לתך paid only לוקח and

(a) if לא מתקרי בית כור – in the sense the לוקח didn't know – the לוקח
can say תן לי בית כור או תחזיר מעותי because the מוכר was מטעה the לוקח

(b) But if לוקח did know then the מוכר gives him only a לתך

דף ז:

תד"ה ולא סולמות

[דף ז עמוד ב] בד"ה ולא סולמות כו' ונראה לר"י כגון שלקח זה בית וזה עלייה וחצר כו' עכ"ל לא הוי צריך לפרש וזה עלייה וחצר אלא שהחצר של שניהם כן מצאתי במ"י:

1) גמרא

- a) האחין שחלקו אין להן דרך זו על זו וכו' ואין להם סולמות זו על זו
 - i) if *ראובן* inherits *שדה* and *שמעון* inherits *שדה* and their *מוריש* used a *דרך* from *שדה פנים* through *חוף שדה* to reach the outside – *שמעון* doesn't have the right to use this *דרך*
 - ii) *שמעון* also has no "סולם" rights

2) רשב"ם

- a) the reference to *סולם* rights means that where *ראובן* takes a *חצר* and *שמעון* takes an *עלי'* then *שמעון* can't place his *סולם* in the *חצר* to reach the *עלי'*

3) תוספות

- a) קשיא
 - i) what does the *גמרא* add with the *דין* of *סולמות*
 - ii) we already know from *זה על זה דרך אין להן* that they have no access rights
- b) תירוצ'
 - i) This is what the *גמרא* means
 - (1) *ראובן* took the *בית* and *שמעון* took the *עלי'* and the *חצר*
 - (2) Even though *שמעון* can place the *סולם* in the *חצר* he can't be *סומך* the *סולם* against the *בית*

4) מגילה ישנה based on מהרש"א

- a) The same *חידוש* would have applied if *ראובן* took the *בית* and *שמעון* took the *עלי'* and both took the *חצר בשותפות*
- b) The point still is that although *שמעון* has access to the *חצר* he can't lean his *סולם* against the *בית* that *ראובן* owns

דף ח. ודף ח:

תוספות ד"ה לפי קירוב וד"ה איפרא וד"ה יתיב רב יוסף

בד"ה לפי קירוב בתים כו' פי' ר"ת ונותנים כו' עכ"ל מה שהכריחו לפרש כן עי' ברא"ש בשם ר"י הלוי:

[דף ח עמוד א] בד"ה איפרא כו' דהורמין בנו"ן כמו הורמין בר לילתא כו' עכ"ל כצ"ל ועיי' ר"פ הספינה:

בד"ה יתיב רב יוסף כו' אלא כדפ"ה דרב יוסף דקבלה משום כו' עכ"ל כצ"ל:

תד"ה אכפ"י לרב נתן

[דף ח עמוד ב] בד"ה אכפ"י לרב נתן כו' ואר"ת דהאי כפ"י בדברים כו' ועוד תירץ דהכא קבלו עליהם כו' עכ"ל ק"ק דא"כ מאי מיייתי ראייה מהכא לההיא דממשכנין כו' ואי מיירי נמי בכי האי גוונא א"כ ל"ל לפלוגי בין אמיד ולא אמיד הוי ליה לפלוגי בין קבלו עליהם ללא קבלו עליהם או בין כפ"י דברים לכפ"י אחרת ויש ליישב וק"ל:

1) First הקדמה

a) רבא אכפ"י לרב נתן בר אמי ושקיל מיני' ד' מאות זוזי לצדקה

2) Second הקדמה

a) כל מצות עשה שמתן שכרה בצדה אין בית דין מוזהרים עלי'

b) "כי בגלל הדבר הזה אברכך" based on מצות עשה שמתן שכרה בצדה is a צדקה

3) Third הקדמה

a) כופה is a "לוחץ" if he's teaches that a גבאי צדקה "ופקדתי על כל לוחציו"

4) גמרא

a) איש דלא אמיד because a גבאי צדקה counts as a "לוחץ" only if from an ממשכנין על הצדקה איש דלא אמיד כופה he's

b) Proof is that איש ממשכן ר' נתן בר אמי רבא was

5) תוספות

a) רבא to קשיא

i) We established that מצות עשה is a צדקה because מוזהר על הצדקה בית דין isn't whose מתן שכרה is בצדה

b) תירוצ

i) בדברים only כופה רב נתן בר אמי רבא was Either

ii) Or כופה רבא could be that מקבל רב נתן בר אמי had been

6) מהרש"א

a) קשיא

- i) Then how could the גמרא prove from the case of רב נתן בר אמי that ממשכנין to any person who's אמיד
- b) תירוצ
 - i) the proof from רב נתן בר אמי is only that ממשכנין from an איש אמיד if the כפי' is כפי' or if the person is מקבל בדברים
- c) קשיא
 - i) why does the גמרא assume that it's at all relevant whether the person is an איש אמיד

דף ט.

תד"ה אין פוחתין

[דף ט עמוד א] בד"ה אין פוחתין כו' אבל ככר אין נותנין לו ולכך נותנין לו ב' סעודות כו' ואחת למחר דכי אזיל כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד אבל אין לפרש ובא"ד שבת נותנין לו ובא"ד ואם תאמר

בא"ד אבל אין לפרש דהטעם כו' היה ליתן לו ג' סעודות כי גם בלילה כו' עכ"ל ולא קשיא להו כיון דבלילה שנית אף כשיגיע בין יהודים לא יתנו לו א"כ גם למחר שני לא יהיה לו מה לאכול ויתנו לו עוד סעודה רביעית דאי הוה למיחש עוד למחר שני א"כ אין לדבר סוף וק"ל:

בד"ה שבת נותנין כו' היינו בלא אותה סעודה שיש לו לאכול מיד כו' עכ"ל דהך סעודה שאוכל מיד בשחרית היינו דמלוינא לה בהדיא ולא חש למיחשבה אבל בהך דמי שיש לו מזון י"ד סעודות פריך שפיר אי לרבנן חמיסר כו' כיון דמיירי בעניי העיר אמאי לא חשיב הך סעודה שאוכל מיד בהדיא ודו"ק:

בא"ד וא"ת שבת אמאי נותנין לו ג' כו' והא הך מתני' ר"ע כו' עכ"ל וליכא לאקשווי דמי הכריח אותם לפרש דב' סעודות נותנין לו בע"ש אחת לליל שבת ואחת לשבת שחרית דאימא דאין נותנין לו בע"ש כ"א לליל שבת וסעודה שניה שלא יהיה אזיל ריקן אינו צריך בשבת וקושטא הוא דבשבת נותנין לו ג' סעודות אחת לשחרית ואחד למוצ"ש ואחד דלא אזיל ריקם ויעשה שבתו חול כר"ע וי"ל דמשמע ליה דנותנין לו בערב שבת ב' סעודות כמו בכל שאר ימי השבוע דאל"כ לא לישתמיט נמי למיתני במתני' דבע"ש אין נותנין לו רק סעודה אחת גם מתוך הסוגיא דפ' כל כתבי מוכח דנותנין לו בשבת סעודה אחת יתירה לכבוד שבת ודו"ק:

1) הקדמה First

- An מקום who is מקום ממוקם עובר brings along סעודה אחת from this prior מקום when he arrives in a new מקום
- The עני typically arrives in a מקום in the morning before סעודות are distributed to עניים
- He is given two סעודות when he arrives so that he'll have a total of three סעודות -- he takes one of these סעודות with him when he leaves for his next מקום on the morning of day 2

2) Second הקדמה

- אין מחלקין תמחוי בלילה

יש לו סעודה אחת ממקום שיצא משם	מגיע כאן בבקר במקום א'
יש לו ג': אחת שלקח עמו וב' שנתנו לו	נותנין לו ב' סעודות בבקר
לאחר סעודת שחרית נשארות לו ב' סעודות	אוכל סעודת שחרית
לאחר סעודת ערבית נשארת לו סעודה אחת	אוכל סעודת ערבית
לוקח עמו אותה סעודה אחת	יוצא בבקר למקום ב'

3) תוספות

- a) the reason we see to it that he takes a סעודה with him to his next מקום is to have פת בסלו – to feel secure until he reaches the next מקום on day 2
- b) it's not out of concern that he might not find יהודים at שחרית on day 2 and has to be עובר to a third מקום later on day 2
- i) because as shown in the next table
- ii) if that were the reason we'd have to give him three סעודות rather than two since no סעודה will be given to him on the night of day 2 because אין מחלקין תמחוי בלילה

כשנותנין לו ב' סעודות	יש לו סעודה אחת ממקום שיצא משם
מגיע במקום א' בבקר	יש לו ג' סעודות: אחת שלקח עמו וב' שנתנו לו
נותנין לו ב' סעודות בבקר	לאחר סעודת שחרית נשארות לו ב' סעודות
אוכל סעודת שחרית	לאחר סעודת ערבית נשארת לו סעודה אחת
אוכל סעודת ערבית	לוקח עמו סעודה אחת
יוצא בבקר למקום ב'	אוכל אותה סעודה שלקח עמו
אלו אין במקום ב' יהודים	אין חולקין תמחוי בלילה ויהא רעב
ואפילו אם יגיע בלילה במקום ג' שיהודים שם	

4) בא"ד אבל אין לפרש at מהרש"א

- a) קשיא
- i) why doesn't תוספות add that
- (1) it can't be that the reason we give him a סעודה to take with him is out of concern that in his next מקום he might not find יהודים to give him סעודות on the morning of day 2
- (2) because if that were the reason
- (a) we'd have to give him **four** סעודות rather than two
- (b) since otherwise he won't have a סעודה to take with him on the morning of day 3 as in this table

לו יצויר דנותנין לו ג' סעודות	יש לו סעודה אחת ממקום שיצא משם
מגיע כאן בבקר	יש לו ד' סעודות: אחת שלקח עמו וג' שנתנו לו
נותנין לו ג' בבקר	לאחר סעודת שחרית נשארות לו ג' סעודות
אוכל סעודת שחרית	לאחר סעודת ערבית נשארת לו ב' סעודות
אוכל סעודת ערבית	לוקח עמו ב' סעודות
יוצא בבקר ביום ב' למקום ב'	אוכל אחת מאותן ב' סעודות שלקח עמו ונשארת לו סעודה אחת
אין שם יהודים בסעודה שחרית	אין חולקין תמחוי בלילה ויאכל סעודה אחת שיש לו
אפילו אם יגיע בלילה במקום ג' שיהודים שם	ואין לו סעודה לקחת עמו
למחר ביום ג' בבקר יוצא למקום ג'	

- b) תירוצ
- i) if we were to worry about day 3 we'd also need to worry about day 4 and so on
- ii) ואין לדבר סוף
- 5) תוספות of המשך
- a) קשיא

- i) a משנה in מסכת פאה say that סעודות לא יטול מן התמחוי
- ii) yet we just saw that once we give the עני two סעודות in addition the one he had in hand he has a total of three
- b) ד"ה שבת at מהרש"א as explained by תירוצ
- i) the משנה in מסכת פאה doesn't count the סעודה that the עני takes with him from his prior place because that's the סעודה that he eats at שחרית when he arrives at the new place
- 6) תוספות of the same משנה in מסכת פאה as explained by רישא
- a) שבת נותנין לו ג' סעודות as in this table

יש לו סעודה אחת ממקום שיצא משם	מגיע כאן במקום א' בבקר ביום ששי
יש לו ג': אחת שלקח עמו וב' שנתנו לו	נותנין לו ב' סעודות בבקר
לאחר סעודת שחרית נשארות לו ב' סעודות	אוכל לסעודת שחרית בע"ש אותה שלקח עמו
לאחר סעודת ערבית נשארת לו סעודה אחת	אוכל לסעודת ערבית בליל שבת אחת שנתנו לו
לא נשאר לו כלום	אוכל לסעודת שבת בבקר סעודה שני' שנתנו לו
יש לו ג'	שבת בבקר נותנין לו ג' סעודות
נשאר לו א'	אוכל סעודת של"ס ומוצ"ש מהני ג' דנתנו לו
לוקח עמו אותה סעודה אחת	יוצא בבקר למקום ב'

- 7) גמרא פרק כל כתבי
- a) קשיא
- i) פאה in משנה of the same סיפא
- (1) מי שיש לו מזון י"ד סעודות לא יקח מן התמחוי
- (2) The 14 סעודות are two סעודות a day for seven days
- ii) How does this fit with רבנן
- (1) who say a person needs to eat three סעודות on שבת
- (2) and for whom there would need to be 15 סעודות for a week
- 8) ד"ה שבת at מהרש"א of המשך
- a) קשיא
- i) Maybe
- (1) the משנה in פאה takes into account the סעודה he brings with him
- (2) and the reason the משנה refers to י"ד סעודות because the same as תוספות said earlier it doesn't count the סעודה he brings with him because the עני eats it right away at שחרית
- b) תירוצ
- i) The משנה on סעודות י"ד deals with an עני who's מבני העיר and isn't daily עובר למקום
- ii) And for this עני there is no סעודה that he brings with him from elsewhere and there's no reason not to take into account the first סעודה of the week

9) פרק כל כתבי in גמרא of the המשך

a) סעודות 15 doesn't refer to פאה in משנה of the סיפא on why the תירוץ

i) "עשה שבתך חול ואל תצטרך" ר' עקיבא follows מסכת פאה in משנה of the לבריות

ii) בחול as the same a day the סעודות only two for שבת עני even for an

10) תוספות of המשך

a) קשיא

i) ר' עקיבא follows פאה in משנה of the If

ii) "שבת נותנין לו מזון ג' סעודות" of the רישא say that Why

11) בא"ד ואם תאמר at מהרש"א

a) תוספות of קשיא on the קשיא

i) as follows on שבת the סעודות three עני we give that why not say

יש לו סעודה אחת ממקום שיצא משם	מגיע כאן בבקר ביום ששי
יש לו ב' (אחת שלקח עמו וא' שנותנין לו)	נותנין לו א' בזמן סעודת שחרית בע"ש
לאחר סעודת שחרית נשארת לו סעודה אחת	אוכל סעודת שחרית בע"ש
לאחר סעודת ערבית ולא נשארת לו כלום מפני שחשש שלא יהא ריקן למחר אין לו מקום בערבית ליל שבת	אוכל סעודת ערבית בליל שבת
יש לו ג'	שבת בצהריים נותנין לו ג' סעודות
נשארות לו ב' סעודות	אוכל סעודת שבת בצהריים
	אינו אוכל סעודה שלישית
נשאר לו א' ללכת בדרך למחר	אוכל סעודה אחת למו"ש

ii) it follows from the table that

(1) סעודות 3 he gets on שבת and only one סעודה עני gets the ערב שבת (1)

(2) So that he has a total of four for the two days or only two a day for שבת as well as for ערב שבת or 14 סעודות per week

b) First תירוץ

i) The משנה never mentions a day in which an עני is given only one סעודה so it's מסתבר that he receives two סעודות on ערב שבת the same as on every other weekday

c) Second תירוץ

i) it's משמע from the גמרא in כתבי כל פרק that an עני is given an extra סעודה for כבוד שבת

דף ט:

תד"ה דהא הסיט

דף ט עמוד ב] בד"ה דהא הסיט כו' וקשה לריב"ם דבת"כ בפרשת ויהי ביום כו' אפי' כלים
כו' אף על גב דלא שייך כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד דלא מהדר אלא שיש חילוק בין כו' עכ"ל ומיהו קאמר ליה שפיר משרץ דגמרי'
ביה טומאת אדם מטומאת בגדים ה"נ אית לך למילף טומאת אדם מבגדים בימי ספורו ואף
על גב דבבבילה לא גמרינן טומאת אדם מבגדים אפשר דאיכא התם שום מיעוטא יתירה
למעט אדם וק"ל:

דף יא:

תד"ה הכא אפשר

[דף יא עמוד ב] בד"ה הכא אפשר כו' ואכסדריה דבי רב כו' והרביעית גבוה ד' אמות כו' עכ"ל אלא שהד' אמות אינן מגיעות עד התקרה כמו שאר ג' מחיצות ולכך קרוי אכסדרה ולא ניתא להו לשיטתו לפרש כפי' רש"י דברביעית מוקפת חלונות דא"כ לא הוי קרי ליה אכסדרה דכל בית נמי מוקף חלונות מצד אחד משא"כ לפרש"י דשפיר קרי ליה אכסדרה כיון דמוקף חלונות מכל ארבע מחיצות וק"ל:

דף יב.

תד"ה הכי גרס ר"ח

[דף יב עמוד א] בד"ה ה"ג ר"ת ואי כו' בכרבא וזרעא ובהרודי כו' וזהו בהרודי עכ"ל מהרש"ל הגיה בהדורי ור"ל מלשון חזרה כמ"ש ובחזירתו עוד מושך כו' ואין צורך דבהרודי מלשון חרישה ור"ל דזורע בחרישתו וכן מפורש בערוך בערך רז גם ע"ש דברי המקשה לפר"ח שאינו כפרש"י וק"ל:

דף יב:

תד"ה מעלינן לי' כנכסי דבר מריון ובא"ד שהנגר

[דף יב עמוד ב] בד"ה מעלינן כו' ופר"ת מעלינן כו' אם לא בדמים יקרים כמו בני מריון כו' והשתא בהני לא שייך למימר מעלינן כו' דאטו אם האחד כו' עכ"ל פי' כיון דבלא טעם וטענה אמר מעלינן ליה כו' כמ"ש הרא"ש לית לן למימר הכי אלא במקום שחבירו חפץ בה יותר משום דאית ליה ארעא אמצרא דחד אבל בהני שאין לחבירו ארעא אמצרא אי הוה אמרי' מעלינן בלא טעם וטענה רק כאילו בא להפסיד לחבירו שלא יקח א' מיצרא אטו אם הא' כו' ופרש"י בהך דמעלינן ליכא לקיומא לשיטת ר"ת דכיון דמטעם ומטענה אמר מעלינן בהני נמי מה"ט ומטענה הוה אמרי' מעלינן לחלוק כ"א מן השדות וקושטא דהוה תקשה לן דאטו אם האחד כו' דא"כ אין לדבר סוף ודו"ק:

בא"ד שהנגר מפסיק בין ב' השדות ואם יחלוקו כל שדה לב' כו' עכ"ל ולאביי דאמר אפילו בכה"ג שייחלוקו כל שדה לשתיים משום דבעינא אפוישי אריסי היינו דוקא בב' שדות במקום א' אבל בשדה א' הא אמרינן דמקיש בכור לפשוט דמשמע דפסיקא ליה בפשוט דיהבינן ליה אחד מיצרא והיינו בשדה אחד ומזה שדקדקו התוס' לפרש לשיטת ר"ת שהנגר מפסיק בין ב' השדות אבל אם היה מצד א' של נגר ולא היה דבר מפסיק ביניהם ודאי דיהבינן לכל א' אחד מיצרא אך ק"ל לפי' התוס' כיון דע"כ לכ"א מהם צריכין ליתן הנגרא כדמשמע בשמעתין דליכא מאן דפליג דאיכא קפידא בנגרא מה ירויח האומר לאפוישי אריסי בעינא דאם נחלוק הב' שדות לשתיים באורך לפי משך הנגרא ע"כ צריכין אנו לחלק שיהיה חלק האחד מצד ימין לשמעון וחלק ב' הסמוך לנגרא לראובן ומצד הב' יהיה חלק האחד מצד שמאל לראובן וחלק הב' הסמוך לנגרא לשמעון וא"כ יהיה צריך כל א' מהם לב' אריסין [כזה] ואם הא' יהיה באמצע בא' מהן גם חבירו כמו כן יהיה באמצע באחד מהן ואם נאמר לחלוק הב' שדות ברוחבן על רוחב הנגר גם בזה לא ירויח האומר לאפוישי אריסי בעינא ולא יבא כלל חלקו באמצע ואפשר לקיים בדוחק הפי' הראשון ורצונו בב' אריסין ואף על גב שבחד מצרא נמי היה יכול לעשות לו כמו כן ב' שדות ובהן ב' אריסין הנה הוא רוצה שגם חבירו שבסמוך לו יצטרך לב' אריסין אבל מלשון הרא"ש ונ"י נראה שגם לפי' התוס' הוא חושש לחלק כך כדי שיבא חלקו באמצע ויהיה הוא שמור מב' צדדין ולא חבירו ולא ידעתי להולמו והיה נראה לדבריהם דלאביי מה"ט דקאמר לאפוישי אריסי ושיבא חלקו באמצע לית לן למיחש כלל אף אם לא יבא לשני כלום מן הנגרא ע"פ גורל וגם זה הוא דחוק ודו"ק:

רש"י as understood by גמרא 1)

רש"י			
האם ראובן הריהו בר מצרא	טענת ראובן	טענת שמעון	
כן	תן לי חלק במצר ידי	חלוק לשדה בגורל	חד ארעתא
כן	תן לי אותה שדה במצר ידי	נחלוק כל שדה בגורל	תרי ארעתא אתרי נגרא
כן	תן לי אותה שדה במצר ידי	נעשה הגרלה לקבוע מי יקח שדה א' ומי יקח שדה ב'	תרי ארעתא אחד נגרא

a) "האי דזבן ארעא אמצרא דבי נשיא" - עובדא First

i) בירושה שדה comes to them and are brothers שמעון and ראובן

ii) When the מוריש was still alive ראובן bought a שדה near the שדה of the מוריש

- iii) שדה ראובן wants his חלק of the ירושה שדה to border on the שדה he bought when the מוריש was still alive
- iv) גורל wants the חלוקה to be by שמעון
- b) רב יוסף in the first עובדא per דין
- i) "מעלינן לי' כנכסי דבר מריון" because he says שזכה is שמעון
- ii) Which means for רש"י that it's possible that the שדה that borders on שדה ראובן is מתברכת יותר
- c) "תרי ארעתא אתרי נגרי (יאורים)" - עובדא Second
- i) There are two שדות – each with its own נגר – that come בירושה to שדה ראובן and שמעון
- ii) When the מוריש was still alive שדה ראובן bought a שדה near one of the שדות of the מוריש
- iii) שדה ראובן wants his חלק of the ירושה שדה to be the שדה that borders on the שדה that שדה ראובן had bought earlier
- iv) שמעון wants each שדה to be divided into two parts and for a גורל to determine which שדה gets which part in each שדה so that each שדה has a חלק in each שדה and its נגר
- d) רב יוסף in the second עובדא per דין
- i) "זימנין האי מדויל והאי לא מדויל" – שזכה is שמעון
- ii) one שדה and its נגר may at times be better than the other since it's possible that one שדה dries up and the other doesn't dry up
- e) "תרתי ארעתא אחד נגרא" - עובדא Third
- i) There are two שדות side by side that come בירושה to שדה ראובן and שמעון
- ii) One נגר flows along both שדות
- iii) When the מוריש was still alive שדה ראובן bought a שדה that borders on one of the שדות
- iv) שדה ראובן wants his חלק of the ירושה שדה to be the שדה that borders on the שדה that שדה ראובן had already bought
- v) שמעון wants to decide by גורל who gets which שדה
- f) עובדא in the third דין
- i) רב יוסף
- (1) שזכה is שדה ראובן because both שדות are on the same נגר and זימנין דהאי מדויל doesn't apply
- (2) It follows that שדה ראובן is נהנה by taking the שדה that borders on his own while כופין שמעון על מדת סדום so חסר isn't שמעון
- ii) אביי

בעינא לאפושי ארוסי because he says is זוכה שמעון (1)

(a) "I prefer to decide by גורל who gets which שדה so that

(i) my שדה may end up between the שדה that ראובן bought and the שדה that גורל gets in the

(ii) and שדה will be שומר my שדה of ראובן אריסין

2) רש"י

a) קשיא

i) In the second עובדא

(1) Instead of needing to rely on the טענה of מדויל זימנין האי

(2) why doesn't רב יוסף say for שמעון more simply and the same as in the first מעלינן לי' כנכסי דבר מריון because it's possible that the שדה that adjoins שדה ראובן is מתברכת יותר

ii) And

(1) in the third עובדא where מדויל זימנין האי isn't an issue because there is only one נגרא

(2) why is it that שמעון isn't זוכה for רב יוסף because מריון דבר כנכסי לי' מעלינן because it's possible that the שדה that adjoins שדה ראובן is מתברכת יותר

b) תירוץ

i) The first עובדא deals with a בית הבעל where one שדה can be מתברכת יותר

ii) The second עובדא and the third עובדא deal with בית השלחין where שדות are מתברכות equally

iii) it follows that

(1) in the second עובדא - שמעון can differentiate the שדות only with a טענה of זימנין האי מדויל

(2) and in the third עובדא - אופן שמעון according to רב יוסף can't differentiate the שדות at all

3) תוספות

a) שיטת רש"י on קשיא

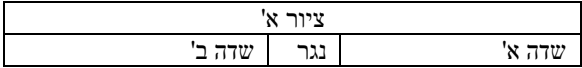
i) It's a דוחק to say the cases are different because one is בית הבעל and the other is בית השלחין

4) מהרש"א according to רבינו תם as explained by גמרא

רבינו תם			
טענת שמעון	טענת ראובן	האם ראובן הריהו בר מצרא	
חלוק לשדה בגורל	תן לי חלק במצר ידי	כן	חד ארעתא
נחלוק כל שדה בגורל	קח שדה א' עם נגר שלה ואני אקח שדה ב' עם נגר שלה	לא	תרי ארעתא אתרי נגרא
נחלוק כל שדה בגורל	קח שדה א' ואני אקח שדה ב'	לא	תרי ארעתא אחד נגרא

- a) First עובדא "האי דזבן מבר נשיא" עובדא
- The facts are the same as described by רש"י
 - But שמעון that ("בלא טעם וטענה") by שמעון that "unless you pay me I have the absolute right to a גורל to decide who gets what חלק of the שדה"
- b) Second עובדא "תרתא ארעתא אתרי נגרי" and third עובדא "תרתא ארעתא אחד נגרא"
- ראובן doesn't own any שדות nearby
 - Instead
 - (1) demands that there be a גורל on who takes 'א שדה with its נגר and who takes 'ב שדה with its נגר so that the ירושה of each אח will be מצרא אחד
 - (2) demands טעם וטענה that each שדה be split into two חלקים and that a גורל decide who gets which חלק
- c) Third עובדא "תרתא ארעתא אחד נגרא"
- ראובן doesn't own any שדות nearby
 - Instead
 - (1) demands that there be a גורל on who takes 'א שדה and who takes 'ב שדה so that the ירושה of each אח will be מצרא אחד
 - (2) demands טעם וטענה that each שדה be split into two חלקים and that a גורל decide who gets which חלק
- d) Now
- In both the second עובדא and the third עובדא שמעון can't rely on "מעלינן לי" without טעם וטענה because
 - (1) can arbitrarily say מעלינן only if ראובן had owned a prior שדה and wants the benefit of a חלוקה that would have his prior שדה and his new שדה on מצרא – in that case שמעון can insist that ראובן needs to pay to get that benefit
 - (2) But
 - (a) can't say מעלינן עלי to arbitrarily demand a חלוקה to be ראובן by not having his חלק of the ירושה to be מצרא אחד
 - (b) Because by being arbitrary שמעון causes a loss to ראובן in the ירושה itself by splitting each שדה into two with the result that neither will have a שדה that's מצרא אחד
 - (c) And

- (i) if we let שמעון make unreasonable demands
 - (ii) on how many subdivisions he could demand by being arbitrary and saying מעלינן
- ii) It follows that שמעון is זוכה in the second עובדא only because מדויל זימנין דהאי
- 5) ד"ה מעלינן at מהרש"א of המשך
 - a) שאלה
 - i) For עובדא ב' and עובדא ג' as understood by רבינו תם why can't it be that מתברכת שדה might be by שמעון "טעם וטענה" is a טענה מעלינן לי' (1) יותר
 - (2) and that this doesn't avail for שמעון because on how many אין לדבר סוף might be necessary to satisfy שמעון חלוקות
 - b) תשובה
 - i) if שמעון counts as a valid טעם וטענה we'd make חלוקות despite the possibility that אין לדבר סוף
- 6) רבינו תם of שיטה of המשך to the הקדמה
 - a) Note that in עובדא ג'
 - i) According to רש"י
 - (1) borders on a שדה owned by ראובן שדה א'
 - (2) The טענה of שמעון is "שדה ב' ומי יקח שדה א' וי' יקח שדה ב'" נעשה הגרלה לקבוע מי יקח שדה א' ומי יקח שדה ב'
 - (3) שמעון doesn't demand that there be חלוקות of שדה א' and שדה ב'
 - ii) According to רבינו תם
 - (1) שדה ב' and שדה א' didn't own any prior שדות near שדה א' and שדה ב'
 - (2) the טענה of שמעון according to רבינו תם is "כל שדה בגורל" שדה ב' and שדה א' didn't own any prior שדות near שדה א' and שדה ב'
 - b) now
 - i) For רש"י
 - (1) The טענה of שמעון as understood by אביי – בעינא לאפוש אריסי – is פשוט
 - (a) שמעון wants a הגרלה that could result in his owning שדה א' that lies between and is משתמרת by the שדה that ראובן already owned and שדה ב' that ראובן gets in the הגרלה
 - (2) For רבינו תם
 - (a) we need to be מבאר precisely
 - (i) how שמעון proposes to make the חלוקות by גורל
 - (ii) and how the חלק or חלקים he might get by גורל will be an advantage to שמעון
- 7) רבינו תם of שיטה of המשך

- a) ציור שדות as in this says that in עובדא ג' the נגר was מפסיק between the two שדות as in this ציור א'

ציור א'		
שדה א'	נגר	שדה ב'

8) בא"ד שהנגר at מהרש"א

a) קשיא

- i) Why doesn't תוספות accept that the נגר isn't מפסיק between the two שדות as in ציור ב' where the שדות are on the same side of the נגר

ציור ב'		
נגר	שדה א'	שדה ב'

b) First הקדמה to the תירוץ of מהרש"א

i) גמרא אביי says in our גמרא that

(1) a בכור who receives a חלק בכור as well as a חלק פשוט receives these חלקים in adjoining plots

(2) By analogy to פשוט who receives one undivided שדה

c) Second הקדמה to the תירוץ of מהרש"א

i) קשיא

(1) how can אביי accept that שמעון אריסי says בעינא לאפושא אריסי

(2) If as a result of the הגרלה the two parts that a brother takes can be separated from one another

ii) תירוץ

(1) must be that a יורש is entitled to an undivided plot only for an individual שדה and not for what counts as two שדות

d) תירוץ

i) it follows that in the third עובדא

(1) Each שדה that שמעון wants to divide counts as a separate שדה

(2) Because ציור א' applies and the שדות are divided from one another by the נגר

9) מהרש"א of המשך

a) First הקדמה

i) a שדה next to the נגר has more value than שדות that don't border on the נגר

ii) Here's proof

(1) No one suggests that שדות can be divided as in this ציור ג'

ציור ג'		
שדה א'	שדה ב'	נגר

b) Second הקדמה

- i) בעינא שמעון says that when אביי says that it's משמע for יוסף and רא"ש say that it's לאפשי אריסי
- ii) גורל means he wants the chance in a שדון
- (1) for his שדה to be באמצע the שדות that go by חלוקה to ראובן and to be משתמרת by them – somewhat similar to the שיטה of רש"י
- (2) at the same time that the שדות of ראובן aren't באמצע any שדות that go by שמעון to חלוקה

c) third הקדמה

- (1) Either the שדות are divided parallel to the נגר as in ד' ציור

ציור ד'				
		נגר		

- (a) And the שדות are distributed to them as in ד' ציור or in ד' ציור so that each gets the benefit of a שדה that borders on the נגר

ציור ד' 1				
ראובן	שמעון	נגר	ראובן	שמעון

ציור ד' 2				
ראובן	שמעון	נגר	ראובן	שמעון

- (2) Or the שדות are divided as in ה' ציור

ציור ה'			
שמעון	נגר	ראובן	
ראובן		שמעון	

d) נימוקי יוסף and רא"ש to קשיא

- i) In ד' ציור
- (1) each has one שדה that's באמצע of two אריסין of the other and ראובן
- (2) why does אביי suggest that after the גורל only one אה will have a שדה that's באמצע

- ii) And in ה' ציור neither has a שדה that's באמצע

e) תירוצ

- i) שמעון wants a הגרלה that can have the result in ו' ציור where is שדה שמעון

ציור ו'				
ראובן	שמעון	נגר	שמעון	ראובן

f) קשיא

- i) But then the הגרלה can result in ז' ציור where שמעון has no שדה on the נגר at all
- ii) And we've resolved that it's a פשיטות that שדות on the נגר have more value

ציור ז'				
שמעון	ראובן	נגר	ראובן	שמעון

g) תירוצ

- i) Must be that הגרלה on the שמעון still prefers this הגרלה on the chance that the הגרלה will result in his שדות being the ones that are באמצע

10) מהרש"א of המשך

a) הקדמה

- i) If we don't follow the שיטה of רא"ש and נימוקי יוסף and we hold that it's not necessary that a הגרלה needs to have a possible result where either ראובן or שמעון is באמצע
- ii) The following ציור ח' shows the resulting חלוקות and the resulting אריסין of שמעון and ראובן

ציור ח'				
אריס א' דראובן	אריס א' דשמעון	נגר	אריס ב' דראובן	אריס ב' דשמעון

(1) Note that

- (a) שמעון needs two אריסין and ראובן needs two אריסין
- (b) שמעון and ראובן each has a שדה that's not משתמרת by two אריסין of the other

b) קשיא

- i) Presumably שמעון ought to prefer a חלוקה as in ציור ט'

ציור ט'			
שמעון אריס א'	שמעון אריס ב'	נגר	אריס ראובן

- ii) Where even if שמעון wants to use two אריסין he still has the benefit that both his שדות are on חד מצרא and one of his שדות is משתמרת both by his own אריס on the right and by the אריס of ראובן on the left

c) תירוצ

- i) שמעון doesn't want a חלוקה and הגרלה that can result in ראובן needing only one אריס

דף יג.

תד"ה אית דינא

[דף יג עמוד א] תד"ה אית דינא כו' דא"כ יוכל אחד לסלק את חברו ע"י עילוי דמים בחצר כו' עכ"ל לכאורה קשה למה נקט בחצר טפי משאר כל דבר ועוד בשווי בלא עילוי דמים נמי תקשי ליה דאחד יכול לסלק את חברו בחצר שאין בה דין חלוקה ונראה כי דבריו מובנים לפי מה שכתב הרא"ש דדינא דגוד או אגוד קאי אכולה מתני' זולתי אחצר לפי שאינו דבר העומד לעצמו אלא משתמש הוא לבית כו' עכ"ל ועיין בזה בב"י ח"מ סימן קע"א בשם הרמב"ן והשתא הריצב"א מפרש לה דדינא דגוד או אגוד קאי אכולה מתני' אף אחצר ואם ישומו הב"ד בשווי נחא אף על גב דהחצר משתמש הוא לבית הרי הב"ד ישומו החצר ממה ששוה הוא לפי שימוש לבית וכך יתן לו והרי לא יפסיד כלום אבל אי איירי בעילוי דמים בלא שומת ב"ד הרי האחד מעלה על החצר יותר משווי לצרפו לחצירו ולא לפי מה שהוא מפסיד בבית והרי הוא מפסיד את חברו דבית בלא חצר אינו שוה הרבה ומיהו אי לא מעלהו בדמים אלא כפי מה ששוה לצרפו לחצירו הוי חברו יוכל לומר אגוד אפי' אם הוא עני כיון שכך הוא שוה למוכרו לאחר אבל בעילוי דמים כיון דלא יכול לומר אגוד שאינו יכול למוכרו כך לאחר וע"כ יאמר גוד הרי הוא מפסיד בביתו וכל היכא דאיכא פסידא לחברו ודאי דלית לן למימר גוד או אגוד משא"כ בשאר דברים אם מעלהו בדמים הרי יאמר לו גוד ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) (שמעון) שותף (ראובן) שותף means one גוד או אגוד can set a price at which the other needs to decide either to buy the חלק of ראובן or to sell his own חלק to ראובן

2) Second הקדמה

- a) The משנה refers to various things that have no דין חלוקה without agreement by the שותפין
- b) The גמרא says that a שותף can still be מסלק the other by אגוד או אגוד

3) תוספות

- a) מהרש"א as explained by ר"י
- i) גוד או אגוד can set his price for אגוד או אגוד as high or as low as he wants – even if different from שווי as determined by בית דין
- ii) Because
- (1) if ראובן sets too high a price שמעון will sell his share to ראובן at that high price
- (2) if ראובן sets too low a price שמעון can buy the חלק of ראובן and readily sell it to others – to recover the money that שמעון spent – לאחד מן השוק
- b) ריצב"א
- i) קשיא
- (1) It can't be that ראובן can be מעלה the price higher than שווי as decided by בית דין

(2) Because otherwise

- (a) in a חלוקה where neither שותף can force a חלוקה
- (b) שמעון can force ראוּבן out of the חצר by setting a high price so that שמעון will be forced to sell rather than to buy

4) מהרש"א

a) First ריצב"א to קשיא

- i) why is חצר different from any other property that שותפין own to which גוד או אגוד applies and which can result in סילוק of a שותף

b) Second ריצב"א to קשיא

- i) if ריצב"א nevertheless holds that אגוד או גוד can't be used in a חצר to force שמעון to leave if he wants to stay
- ii) why does ריצב"א accept that אגוד או גוד is acceptable in a חצר if ראוּבן sets the price at שויו as set by a בית דין

c) מהרש"א of תירוצ to the הקדמה

- i) חצר שאין בה דין חלוקה ראוּבן says that אגוד או גוד doesn't apply to a חצר
 - (1) Because חצר adds to the usability of the בית that's located in the חצר
 - (2) And אגוד או גוד can affect not only the removal of שמעון from his חלק in the חצר but also the usability of the בית

d) תירוצ

- i) ריצב"א agrees with the basic סברה of ראוּבן but holds that אגוד או גוד applies also to a חצר in an אופן where the price of the אגוד או גוד is the שויות of the חצר as set by בית דין

ii) Because

- (1) When בית דין sets the price at "שויו" it sets a value that also takes into account the הפסד that שמעון will have from the reduction in the usability of his בית that will result if שמעון sells his חלק in the חצר

(2) But

- (a) if בית דין doesn't set the price it's possible that ראוּבן will set the price higher than its value to אחד מן השוק but lower than the price that בית דין would set after taking into account the הפסד to שמעון in the value of his בית

(b) with the result that

- (i) שמעון won't be able to buy the חלק of ראוּבן because שמעון won't be able afterwards to recover his money by selling the חלק to אחד מן השוק
- (ii) and שמעון will be forced to sell at a price that doesn't take into account his הפסד from the reduced usability of the בית

תד"ה כופין את רבו

ד"ה כופין את רבו כו' וא"ת אמאי כופין כו' וימכור עצמו כו' דאסור למכור עצמו בעבד כו' כי לי בני ישראל כו' עכ"ל וליכא לאקשויי דאכתי אמאי כופין את רבו לשחררו ואומרים לו חטא כדי שיזכה עבדו טפי הל"ל שיחטא העבד עצמו וימכור עצמו כדי שיזכה די"ל דודאי משום מצות פרו ורבו דהוה מצוה רבה כופין את רבו לשחררו ולעבור בעשה אבל למכור עצמו כיון דלא קיים אלא שבת כל דהו לא דחינן העשה דכי לי בני ישראל וגו' ודו"ק:

1) גמרא

- a) מי שחציו עבד וחציו בן חורין
 - i) לישא שפחה אינו יכול לישא בת חורין אינו יכול
 - ii) והלא לא נברא העולם אלא לפר' ורבי'
 - iii) אלא כופין את רבו ועושין אותו בן חורין

2) תוספות

- a) קשיא
 - i) המשחרר עבדו עובר בעשה
 - ii) why do we force the רב to be עובר an עשה so that the עבד can be מקיים the מצוה of פרי' ורבי'
- b) תירוצ'
 - i) The מצוה of פרו ורבו is a מצוה רבה

3) מהרש"א as explained by תוספות

- a) הקדמה
 - i) by selling his half בן חורין the עבד becomes a full עבד and becoming a full עבד half בן חורין could be דהו כל דהו – see לישא שפחה – מקיים שבת כל דהו
 - ii) And the reason we don't tell him to do this is because a person who sells himself as an עבד is עובר on the עשה of עבדים כי לי בני ישראל עבדים
- b) קשיא
 - i) Instead of forcing the רב to be עובר an עשה by שחרור in order for the עבד חציו to be חציו בן חורין
 - ii) why don't we tell the חציו עבד וחציו בן חורין himself to be עובר an עשה by selling his half to be דהו כל דהו
- c) תירוצ'
 - i) For a מצוה רבה of פרו ורבו by the חציו עבד חציו בן חורין we're כופה the אב to עובר בעשה
 - ii) For שבת כל דהו we're not כופה the חציו עבד וחציו בן חורין to be עובר an עשה and sell his half בן חורין

תוספות בא"ד דאתי צד עבדות

**בא"ד דאתי צד עבדות ומשתמש בצד א"א ישאנה בלא קדושין כו' וא"ת וישא ממזרת
דצד עבדות כו' עכ"ל בהך קושיא דישא ממזרת נמי צ"ל דישאנה בלא קדושין משום צד
א"א וכ"ה בתוס' בפרק השולח ע"ש והמגיה הכא בדפוס לובלין ומשתמש בצד חירות
וישאנה בלא קדושין כו' טעה וק"ל:**

דף יג:

תד"ה ואי ס"ד

[דף יג עמוד ב] בד"ה ואי ס"ד לית כו' דהא כ"ש דאי לא צריכי תרוייהו להאי ולהאי פריך כו' עכ"ל אין פירושו דלא צריכי תרוייהו להאי ולהאי אלא לחדא הן צריכי כגון דהויין ב' כריכות של תורה דבהא ודאי חולקין לכ"ע ולא שייך גוד או אגוד כיון דתשמישן שוין ואין לומר דר"ל באין שוין בדמיהן ושייך ביה גוד או אגוד דמ"מ ע"כ צ"ל המקשה דתרוייהו צריכי להאי כו' דהיינו יהושע ושמואל דומיא דכרך אחד ומסתמא אינן שוין אבל אי הוה מצי איירי בשני יהושע הוה מצינן נמי לאוקמא בדמיהן שוין ושפיר חולקין לכ"ע כמ"ש התוס' לעיל ועוד קשה מאי כ"ש הוא דקאמרי דודאי אית לן למימר גוד או אגוד בצריך לחדא מהן טפי מדצריכי תרוייהו להאי ולהאי אבל ר"ל דלא צריכי תרוייהו להאי ולהאי דלא צריכי אפי' אחד מהן כגון שיש לכל אחד יהושע ושמואל בלאו הכי והשתא מלתא דשמואל אפילו בשתי כריכות חולקין מצי אמרי שפיר בכה"ג ושפיר קאמרי כ"ש שטפי אית לן למימר {יחלוקו אף בלא} גוד או אגוד בצריך כ"א לתרוייהו מ{היכא ד} לא צריכי האי והאי לכל אחד מהם {דהתם מסתבר ביותר שלא למימר יחלוקו אלא אם כן איכא גוד או אגוד} ותו לא מידי ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) See גוד או אגוד ד"ה אית דינא for the meaning of
- b) גוד או אגוד
 - i) Can establish the value of חלקים in a שותפות
 - ii) And can also be used to be מסלק a שותף even from a חלוקה

2) משנה

- a) כתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו

3) גמרא

- a) שמואל
 - i) The משנה says לא יחלוקו only because of בזיון where the כתבי קדש are in one כרך
 - ii) But the דין is חולקין if the כתבי קדש are in two כריכות
- b) אביי
 - i) חלוקה שותף even if only one demands שותף means that שמואל
 - ii) This proves that שמואל holds that אגוד או אגוד

4) אביי of the שיטה of ביאור – תוספות

- a) Part 1
 - i) The משנה on כרך אחד must deal with where the כרך contains different ספרים – for example תורה and נביאים – because why would תורה be written twice in the same כרך

- ii) שמואל by two כרכים deals with where – similar to כרך אחד – each כרך contains a different ספק – for example where one כרך contains יהושע and the other contains שמואל
- iii) Now
 - (1) generally יהושע and שמואל aren't שוין in value
 - (2) so
 - (a) when שמואל says there is a חלוקה if demanded by one שותף
 - (b) then one שותף takes the כרך of יהושע and the other שותף takes the כרך of שמואל and the שותף with the more valuable כרך pays the עודף דמים to the other שותף
 - (3) That's why אביי says that since שמואל says יחלוקן it must be that there is a גוד או אגוד דין that's used to determine the relative values of the כרכים
- b) Note that
 - i) If שמואל had referred to two כריכות that each set out תורה and are equal in value
 - ii) No שותף would be harmed by a חלוקה since each would retain access to תורה
 - iii) and
 - (1) אית דינא דגוד או אגוד שמואל that אביי would have no proof from
 - (2) Because we'd force חלוקה on these facts even if there's no גוד או אגוד דין
- 5) תוספות of המשך
 - a) קשיא
 - i) Since the כריכות are "יהושע ושמואל" even with the דין of אגוד או גוד why can any one שותף force a חלוקה
 - ii) אגוד או גוד should apply only where there's no חלוקה and one שותף is מסלק the other in full with דמים and the שותף who's מסולק can use the דמים to purchase whatever he needs
 - iii) But where
 - (1) there's a חלוקה that's forced by ראובן and שמעון takes יהושע and ראובן gives שמעון only עודף דמים in an amount if any by which שמואל is שוה more than יהושע
 - (2) what will שמעון do when he needs access to שמואל
 - (3) and in fact what will ראובן do when he needs access to יהושע
 - iv) In short "הרי תרוייהו צריכי להאי ולהאי"
 - b) תירוצ'
 - i) אין הכי נמי
 - ii) The גמרא could have asked this קשיא
- 6) תוספות of יש גורסין שיטה

- a) תרוייהו צריכי להאי ולהאי even if חלוקה results in גוד או אגוד
 - b) And אביי says
 - i) that it must be that שמואל holds that אגוד או אגוד because if there's no דין of אגוד או אגוד we'd have the קשיא that
 - ii) There ought not to be a חלוקה דין for two כריכות since "כי היכי דתרוייהו צריכי להאי תרוייהו צריכי להאי"
- 7) תוספות
- a) יש גורסין to קשיא
 - i) it's משמע from the גרסא of גורסים that if "לא צריכי תרוייהו להאי ולהאי" it's a גוד או אגוד דין that there'd be a חלוקה even if there is no דין of אגוד או אגוד
 - ii) but
 - (1) the reverse is true – If "לא צריכי תרוייהו להאי ולהאי" it's a כל שכן that there's no חלוקה unless there is a דין of אגוד או אגוד
 - (2) in short – without אגוד או אגוד "אמאי חולקין"
- 8) מהרש"א
- a) שאלה
 - i) what does תוספות mean by "לא צריכי תרוייהו להאי ולהאי" and what does תוספות mean by its יש גורסין to קשיא
- 9) תוספות of כוונה to explain the מהלכים considers two מהרש"א
- 10) First מהלך to explain the קשיא of תוספות
- a) The first מהלך
 - i) לא צריכי תרוייהו להאי ולהאי means both כריכות are the same – for example they're two כריכות of תורה - so that each שותף needs access to only one כרך
 - ii) and it's in this case that תוספות asks that it's a כל שכן there's a חלוקה only if there's a דין of אגוד או אגוד
 - b) First קשיא
 - i) Can't be that מהלך א' is how תוספות understands יש גורסין
 - ii) Because we've established that it's מסתבר that ב' כריכות deals with יהושע שמואל similarly to אחד כרך that deals with תורה נביאים
 - c) Second קשיא
 - i) Can't be that מהלך א' is how תוספות understands יש גורסין
 - ii) Because we've established earlier for תוספות that if both כריכות both contain דמיהן שוין and תורה it's a פשיטות that יש גורסין are correct that either שותף can demand חלוקה even if there's no דין of אגוד או אגוד
 - d) קשיא to the second תירוץ
 - i) This is how תוספות understands יש גורסין

- ii) in fact means both כריכות are the same – for example each contain יהושע – but they have different values
 - iii) And that's why תוספות asks that חלוקה גוד או אגוד ought to be needed for this חלוקה
 - e) קשיא to the possible תירוצ' to the second פירכא
 - i) Why would תוספות assume that יש גורסין refer to where דמיהן אינן שוין and therefor to ask its קשיא to גורסין
 - ii) When תוספות could say יש גורסין refer to where דמיהן שוין and יש גורסים are correct that חלוקה גוד או אגוד isn't needed to support חלוקה
 - f) קשיא Third
 - i) Can't be that מהלך א' is how תוספות understands יש גורסין
 - ii) Because
 - (1) even if תוספות is correct that there is a סברא to require חלוקה גוד או אגוד also in the case of תורה and תורה
 - (2) Why does תוספות ask that חלוקה גוד או אגוד is more מסתבר to say חלוקה גוד או אגוד – and also to say חלוקה גוד או אגוד – for יהושע and יהושע than for יהושע and יהושע
 - (3) When in fact it's less מסתבר to say חלוקה גוד או אגוד
 - (a) for יהושע and יהושע where שותפין each need access to both כרכים
 - (b) than for יהושע and יהושע where שותפין can make do with one כרך after a חלוקה
- 11) second מהלך to explain the קשיא of תוספות
- a) תוספות understood that for יש גורסין
 - i) יהושע in fact deals with two כריכות where one כרך is יהושע and the other is יהושע
 - ii) "תרוייהו צריכי להאי ולהאי" means that no שותף has other access to יהושע and יהושע
 - iii) "לא צריכי תרוייהו להאי ולהאי" means that each שותף has other access to both יהושע and יהושע
 - b) That's why תוספות asks that חלוקה גוד או אגוד is a חלוקה גוד או אגוד
 - i) It's more מסתבר to say חלוקה גוד או אגוד even without חלוקה גוד או אגוד where each will benefit from the חלוקה in at least having access to one of the ספרים he needs
 - ii) Than to say חלוקה גוד או אגוד without חלוקה גוד או אגוד where לא צריכי להאי ולהאי and neither needs either ספר at all
 - c) And when תוספות concludes "אמאי חלוקה גוד או אגוד" – חלוקה גוד או אגוד means what do they gain by the חלוקה

דף יד.

תד"ה שאם בא לחתוך

[דף יד עמוד א] בד"ה שאם בא לחתוך כו' ופ"ה כגון תורה בכ"א כו' אבל תורה ונביאים כו' עכ"ל אף שגם התוס' פירשו לעיל דהך דב' כריכות איירי בב' ענינים כגון יהושע ושמואל מ"מ איכא לפלוגי דדוקא בכה"ג יהושע ושמואל דכולה נביאים איכא בזיון בכ"א לחלקן משא"כ הכא דאיירי בתורה ונביאים ולכך הוצרך לאתויי מפ"י רש"י ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) at רש"י says that it's מותר to be חולק תורה in one כרך from נביאים in another כרך
- b) From this it's משמע that רש"י holds that it's אסור to be חותך תורה from נביאים in the same כרך

2) Second הקדמה

- a) ד"ה ואי ס"ד at דף יד: at תוספות
- b) It's מותר to be חותך יהושע from שמואל

3) ברייתא

- a) It's מותר to be חותך תורה from נביאים

4) תוספות

- a) The ברייתא is a קשיא to the שיטה of רש"י

5) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) דף יג: at תוספות recognize that the ברייתא is also a קשיא to תוספות
- b) תירוץ
 - i) For תוספות we can answer that it's a בזיון to be חותך one נביא from another but it's not a בזיון to be חותך תורה from נביאים
 - ii) For this תירוץ isn't available because we've established that it's משמע from נביאים חותך תורה to be אסור that רש"י

גמרא נשתיירו שם ב' טפחים שלא יהא ספר תורה נכנס בו כו' וגמרא רק לרבות שברי לוחות

בגמרא נשתיירו שם ב' טפחים שלא יהא ספר תורה נכנס כו'. יש מקשין ל"ל הנך ב' טפחים באורך הארון לספר תורה דהא בהנך ב' טפחים שנשתיירו ברוחב היתה מונח שפיר הספר תורה והיה יוצא ונכנס שם שלא בדוחק וי"ל שהארון לאורכו היה מונח מצפון לדרום אצל כותל מערבי והיה מונחין הלוחות ארכן לרוחב הארון זה אצל זה מצפון לדרום דהיינו ראשו אנכי למערב וסופו אשר לרעף למזרח שיהו נקראין כן לכ"ג הבא לשם ביה"כ ולכך בדרך הזה נמי היתה מונח הספר תורה שם ראשה למערב וסופה למזרח באותן ב' טפחים שנשתיירו באורך הארון שתהיה נקראת כך לכ"ג הבא לשם כדרך שאמרו לגבי המזוזה: ודע שהתוס' בפ' שתי הלחם כתבו ע"פ הירושלמי דהלוחות אורכן ו' ורחבן ג' ומונחות אורכן לרחבו של ארון ויכול ליישב הלוחות עם שברי הלוחות ארבעתן זו אצל זו ושמעתין נמי יש לפרש כן רוחבן ששה בין שתיהן זו אצל זו לרוחבן ואוכלות בארון י"ב היינו בין לוחות ושברי לוחות כשהיו מונחות זו אצל זו לרחבו של ארון עכ"ל ע"ש אבל רש"י ז"ל לא פירש כן בשמעתין אלא ששברי הלוחות היו מונחות תחת הלוחות כדברי התוס' הראשונים דהא בדברי דר"מ לא הוזכרו בברייתא כלל שברי הלוחות וע"פ הדברים האלה נראה ליישב מה שדקדק רש"י לפרש בדברי ר"י שהיו מוטלות הלוחות על רוחבן ולא על חודן עכ"ל ולא פירש כן בדברי ר"מ משום דבדברי ר' יהודה שהזכיר שברי לוחות הוה אמינא לפרושי שפיר שהיו מונחות על חודן ואוכלות בארון י"ב היינו בין לוחות ושברי לוחות שהיה עוביין ג' והיו מונחות זו אצל זו לרוחבו של ארון וכן מפורש בבמדבר רבה פ"ד וז"ל שהלוחות ושברי לוחות על צדיהן היו מונחות לפי שלא היו עבות אלא ג' טפחים כו' עכ"ל אבל רש"י מ"אן לפרש כן בשמעתין שהרי לא הוזכרו שברי לוחות בדברי ר"מ בברייתא ודומיא דהכי אית לן לפרושי בדברי ר"י ודו"ק:

שם רק לרבות שברי לוחות כו' ולא ניחא ליה לרבות עמודין שלא הוזכרו בתורה כלל וק"ל:

1) גמרא

- a) The טפחים were 6x6x3 לוחות
- b) The ארון
 - i) טפחים 15x9 was ר' מאיר according to
 - ii) טפחים 12.5x7.5 was ר' יהודה according to
- c) the ספר תורה was 6 טפחים long with a diameter of 2 טפחים
- d) the length of the ארון ran from צפון to דרום and its width ran from מזרח to מערב

2) ר' יהודה and ר' מאיר of מחלוקת

i) For ר' מאיר as explained by מהרש"א

ii) here is how the length of the ארון was used

- (1) the 12-טפה combined length of the לוחות lay along the 15-טפה length of the ארון
- (2) one טפה was taken up by the walls – half at דרום and half at צפון – leaving two טפחים along the length of the ארון for the width of the ספר תורה whose six-טפה length lay along the 9-טפה width of the ארון

iii) here is how the width of the ארון was used

- (1) the 6-טפה width of the לוחות lay along the 9-טפה width of the ארון
- (2) one טפה was taken up by the walls- half at מזרח and half at מערב
- (3) leaving two-טפחים to make for ready access to the ספר תורה

iv) ר' יהודה "אין בלוחות רק" is a ריבוי that teaches the ספר תורה was placed in the ארון

b) According to ר' יהודה

- i) the 12-טפה combined length of the לוחות lay along the 12.5-טפה length of the ארון
- ii) One-half טפה was taken up by the walls – $\frac{1}{4}$ at צפון and $\frac{1}{4}$ at דרום – leaving no space along the length of the ארון for the ספר תורה
- iii) and since
 - (1) the 6-טפה width of the לוחות lay along the 7.5 טפה width of the ארון
 - (2) there was less than 2 טפחים left in the width for the 2-טפה ספר תורה
- iv) instead עמודי כסף were placed along the width

c) רש"י

i) קשיא

- (1) what is ר' יהודה for מרבה "אין בארון רק"

ii) תירוץ

- (1) must be to teach that שברי לוחות were placed in the ארון under the לוחות שלימות

3) מהרש"א

a) קשיא

- i) Why not say that the ר' יהודה ריבוי is to teach that the עמודי כסף were placed in the ארון

b) תירוצ

- i) The עמודי כסף aren't mentioned in the תורה

4) מהרש"א

a) קשיא

- i) We've established for ר' מאיר that there were two טפחים left along the width of the לוחות that were used only to make for ready access to the ספר תורה that was placed as described earlier

- ii) As in the next ציור

- (1) Why wasn't the width of the ספר תורה placed in these two טפחים past where the width of the לוחות ended

- (2) With the six-טפה length of the ספר תורה being aligned along the מזרח-length of the ארון

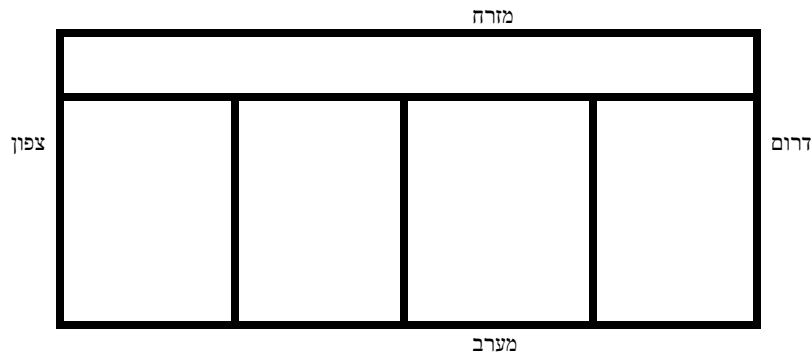
- iii) this way the length of the ספר תורה would have been oriented in the same דרום-צפון direction as the length of the לוחות

b) תירוצ

- i) must be that the length of the לוחות in fact weren't oriented דרום-צפון
 - ii) instead the lengths of the לוחות were placed along the width of the ארון with
 - (1) the top of the לוחות ("אנכי") facing to מערב
 - (2) and the bottom ("אשר לרעך"), facing to מזרח
 - iii) So that the כהן גדול could read them from מזרח
 - iv) And that's why the ספר תורה was placed in the same orientation
- 5) רש"י
- a) for ר' יהודה note that the לוחות lay on their six-טפה width and not on their narrow three-טפה side
- 6) מהרש"א of המשך
- a) based on ירושלמי says that in תוספות פרק שתי הלחם
 - b) as in this ציור

- i) The לוחות stood on their narrow three-טפה dimension and their length ran from מזרח to מערב
 - ii) So that along 12 טפחים on the מערב side there was room not only for the לוחות שלימות but also for the two לוחות שברי
- c) קשיא
- i) Why does רש"י say that our סוגיא holds that
 - (1) the לוחות שלימות rested on their broad dimension leaving no room for the שברי לוחות
 - (2) And the לוחות שברי had to be placed under the לוחות שלימות
 - ii) and why does רש"י explain this only for ר' יהודה and not for ר' מאיר
- d) תירוצ
- i) For ר' מאיר
 - (1) Our סוגיא doesn't mention שברי לוחות
 - (2) And the reason must be that

(a) they lay under the לוחות שלימות and didn't use up any space alongside the לוחות שלימות

(b) so that the לוחות שברי aren't relevant for ר' מאיר in his description of how the length and width of the ארון were used

ii) For ר' יהודה

(1) our גמרא does mention the לוחות שברי because for ר' יהודה the גמרא needs to explain that "אין בארון רק" teaches that לוחות שברי were placed in the ארון

(2) And I might have thought that the לוחות were aligned on their narrow dimension to permit the לוחות שברי to be placed side by side with the לוחות שלימות

(3) So רש"י alerts us that this can't be so because if ר' מאיר and ר' יהודה had disagreed on where the לוחות שברי were placed the ברייתא would have mentioned this מחלוקת

גמרא רק לרבות

עיין ד"ה נשתיירו

דף יד:

גמרא בתרי פושכי היכי יתיב

[דף יד עמוד ב] שם בתרי פושכי היכי יתיב כו' וקים להו דספר תורה של משה היה בשל גויל ולא בקלף ועוד דשל משה מסברא היה במצוה מן המובחר דהיינו בגויל כמ"ש הר"ן פרק המוציא יין ע"ש:

תד"ה בפורענות

תוס' בד"ה בפורענותא כו' וא"ת ולמ"ד מעולי גולה היה לכתביה כו' עכ"ל אף על גב דהאי תנא סבר דבימי משה היה משמע להו דליכא מ"ד דפליג אסדרן של כ"ד ספרים כדקתני הכא וק"ל:

דף טו.

תד"ה ירמיה כתב ספרו

[דף טו עמוד א] תד"ה ירמיה כתב ספרו וספר מלכים והא דלא כתב ישעיה כו' ואפילו ספרו לא כתב עכ"ל ומה"ט מהושע מעמוס ומיכה שהיו באותו הפרק לא קשיא להו שאפי' ספרם לא כתבו אך ק"ק חזקיה וסיעתו אמאי לא כתבו נמי ספר מלכים דליכא למימר משום שלא היו בזמן סוף ספר מלכים דא"כ לא תקשי להו נמי מידי מישעיה אלא ע"כ דר"ל דה"ל לכותבו עד זמנו וירמיה הוה ליה לאסוקי כמו בעזרא והא דלא תקשי להו אמאי לא כתב שלמה ספריו משלי שיר השירים קהלת די"ל לפי שבסוף ימיו נטרד ממלכותו וכתב נשיו הטו וגו' ולא כתבו ספריהם רק בסופן לפני מותן כפי' רש"י ודו"ק:

תוספות ד"ה איוב לא הי'

בד"ה איוב לא היה כו' א"כ מאי קאמר שמו ושם כו' עכ"ל ולא קשיא להו מאי קאמר עליך אמר קרא איש היה בארץ עוץ איוב שמו דאכולה מעשה דאיוב ויסורין שבאו עליו פריך ודו"ק:

דף טו:

תוספות ד"ה בלעם

[דף טו עמוד ב] בד"ה בלעם כו' כל ששמו ושם אביו בנביאות כו' עכ"ל ק"ק דא"כ ברכאל נמי נביא היה ואמאי לא קחשיב בברייתא הכא ח' נביאים ולמאי דמסיק אליהו בן ברכאל מישראל הוה ניתא קצת דאפשר דברכאל עיקר נבואתו לישראל הוה וק"ל:

דף טז:

תוספות ד"ה ככוחלא

[דף טז עמוד ב] בד"ה ככוחלא כו' ויונתן תרגם נרד וכרכום רשק ומוריקא כפרים כו' עכ"ל כצ"ל ואין זה מחובר למה שהקשה רשב"א על פירש"י דהא כמו דאתפרש לשון רישקא גבי כוחלא הכי איכא לפרושי לגבי כורכמא ובהדיא איתא האי לישנא גבי כורכמא בפרק ח' שרצים ומתקל זוזא כורכמא רישקא וכן בפרק המקבל בב"מ ולקמן בפרקין אבל הוא מלתא באנפי נפשיה לפרש מלת רישקא לת"י שפי' מקום מיוחד גן שמגדלים בו נרד וק"ל:

הדרן עלך השותפין